

INHOUDSTAFEL

<i>Intro</i>	4
INLEIDING	5
HUIDIGE WERKING	7
<i>CO₂ in cijfers</i>	12
BELEIDSPANNINGSTRAJECT	14
STERKTE-ZWAKTEANALYSE VAN DE ORGANISATIE	18
A. Waar we trots op zijn	19
B. Waar we willen aan werken	20
<i>Als je CO₂ in één woord of gevoel zou omschrijven ...</i>	22
OMGEVINGSANALYSE	23
A. Ontwikkeling	25
B. Leven	27
C. Wonen	29
D. Leren	31
E. Ondernemen	32
F. Samenwerking	33
G. Cultuur en erfgoed	35
a. Cultuur	35
b. Erfgoed	39
NODEN EN TROEVEN VAN DE REGIO	44
A. Noden van de regio	45
B. Troeven van de regio	46
MISSIE EN VISIE	48

HET NETWERK VAN CO ₇	50
A. Invulling van de regisseursrol	51
B. Positionering en samenwerking met andere actoren	51
a. De rol van de bibliotheek als derde plek	52
b. Samenwerking met het onderwijs	52
c. Samenwerking met de welzijnssector	53
DOELSTELLINGEN EN ACTIES 2020-2025	56
A. Strategische en operationele doelstellingen	58
B. Actieplan	59
SD1. Het netwerk voor cultuur en erfgoed in de Zuidelijke Westhoek is verbreed en verdiept.	60
SD2. Er wordt zorg gedragen voor cultuur en erfgoed.	62
SD3. Cultuur en erfgoed worden als verbindende kracht in de gemeenschap ingezet.	64
SD4. CO ₇ geeft ruimte aan innovatie en creativiteit voor cultuur en erfgoed.	66
SD5. CO ₇ is een open organisatie met een professionele en kwalitatieve werking.	68
ZAKELIJK BELEID	70
MEERJARENBEGROTING	74

Intro

De Zuidelijke Westhoek is een streek met veel kansen, met dorpen en steden én heel wat troeven. Het is een huis met kamers, kelders en zolders, erkers en mansardes waar heel wat verhalen onderdak vinden.

CO₇ is een samenwerkingsverband voor cultuur en erfgoed tussen zeven gemeenten in de Zuidelijke Westhoek.

Het vertrekt vanuit de eigen kracht van elk van die gemeenten.

Elke lokale gemeenschap, elk dorp, elk gehucht herbergt een eigen geschiedenis die je terugvindt in de identiteit van de mensen en de plek waar ze wonen en leven.

Mobiliseren, sensibiliseren, enthousiasmeren. Dat is het motto van de regio en in alle kamers van het CO₇-huis.

Dat kan via culturele activiteiten, cultuureducatie in scholen en jeugdgroeperingen, digitale communicatie en papieren media, boeken en bibliotheken.

Foto's, kranten, films en verhalen leggen sporen vast die het eigen karakter blijven bepalen. 'Westhoek verbeeldt' verzamelt, bewaart en maakt dit erfgoed toegankelijk.

CO₇ begeleidt archeologisch onderzoek dat de geschiedenis blootlegt of gaat aan de slag met vondsten en sporen.

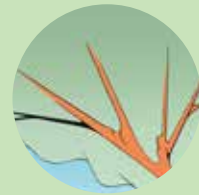
Het bouwkundig erfgoed en de landschappen intrigeren en inspireren.

CO₇ ondersteunt mensen die aan de slag gaan met het lokale erfgoed voor een tentoonstelling, een publicatie, een theatervoorstelling en andere vormen om een breed publiek warm te maken voor cultuur en erfgoed.

CO₇ streeft naar een goed behoud en beheer van het erfgoed in de Zuidelijke Westhoek. Een kwaliteitsvolle en duurzame bewaring voor toekomstige generaties staat voorop.

CO₇ is een boom die diep-geworteld is in de Zuidelijke Westhoek. De takken van de boom reiken naar een duurzame toekomst. CO₇ biedt een plek waar mensen samenkomen omdat ze houden van hun regio, van haar verleden en geloven in haar toekomst!

Duiding bij coverillustratie van Xavier Truant, naar een tekst van Wim Chielens

Inleiding

In een regio waar dunbevolktheid en kleinschaligheid bepalend zijn, is het bundelen van krachten, kennis en middelen een noodzaak. We bouwden met CO₇ de voorbije jaren een stevig netwerk uit. Het gevarieerde ondersteuningsaanbod, de brede werking en de vrijwilligerswerking zijn onze troeven. Het gemeenschappelijke verhaal en de rijke geschiedenis van onze steden, gemeenten en dorpen vormen een basis om als regio samen te werken en zuurstof te geven aan cultuur en erfgoed.

CO₇ is één organisatie en we willen vanuit die eenheid onze toekomstige verhalen schrijven. We vonden het belangrijk om te werken aan één beleidsplan voor de verschillende deelwerkingen van CO₇. We geloven in de synergie van een geïntegreerde bovenlokale werking voor cultuur en erfgoed. Het is de kiem van onze transversale werking. Met de nodige zorg – we streven naar kwaliteit en nabijheid – zullen van hieruit nog vele mooie kruisbestuivingen gebeuren en samenwerkingen groeien.

Ingrid Vandepitte

voorzitter CO₇

Wieland De Meyer

Valentijn Despeghel

Gerda Goubeir

Maité Hellem

Johan Vanysacker

Klaas Verbeke

Alex Colpaert

Katrien Desomer

Ivo Fonteyne

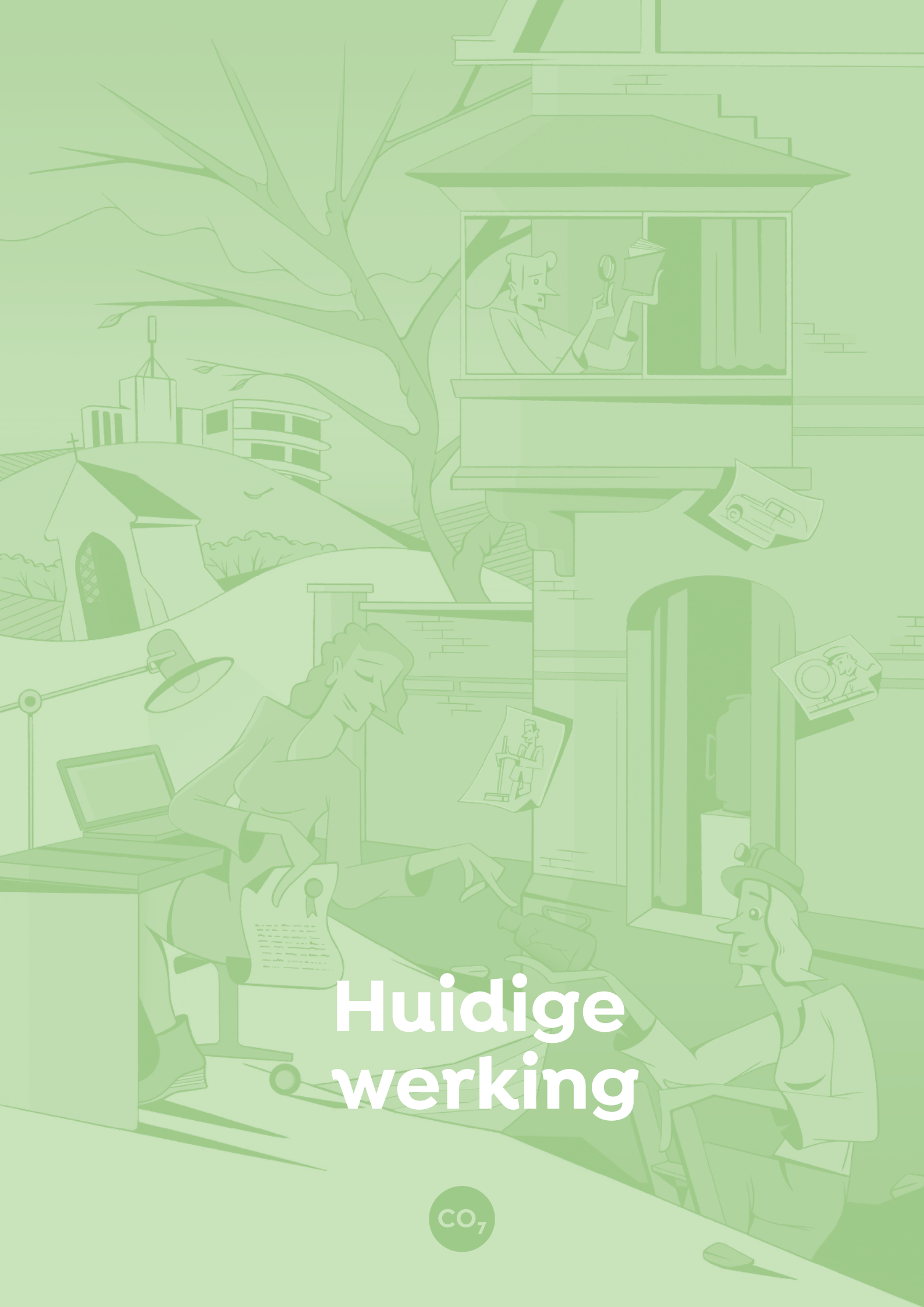
Laurent Hoornaert

Jens Six

Marion Vermander

Evelyne Wybo

raad van bestuur CO₇

Huidige werking

CO₇ (CultuurOverleg Zeven) is het samenwerkingsverband voor cultuur en erfgoed tussen de zeven gemeenten Heuvelland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Mesen, Poperinge, Vleteren en Zonnebeke.

De projectvereniging werd opgericht op 1 november 2005.

CO₇ wil door overleg en samenwerking tussen diverse actoren in de regio meerwaarde creëren op het vlak van cultuur en erfgoed. CO₇ doet dit door een intermediaire, ondersteunende en faciliterende rol op te nemen, samenwerking en netwerking in en vanuit de CO₇-regio te stimuleren en innoverende initiatieven te ontwikkelen.

Kaart CO₇-gemeenten ↗

A. Ontstaan en groei van de organisatie

CO₇ heeft drie diensten die zich inzetten voor een specifiek beleidsdomein: Cultuurdienst CO₇, Onroerenderfgoeddienst CO₇ en Erfgoedcel CO₇. De huisvesting van de personeelsleden sinds 2016 op één locatie (stadhuissite Poperinge) is zowel een versterking op organisatorisch als inhoudelijk vlak. Veel projecten worden met inbreng van de verschillende diensten ontwikkeld. De organisatiestructuur van CO₇ bevordert de kwaliteitsvolle uitwerking van transversale projecten.

Cultuurdienst CO₇

Sinds 2008 is er binnen CO₇ een afzonderlijke dienst cultuur die actief is op het vlak van sociaal-cultureel werk (amateurkunsten, verenigingsleven, bibliotheken, vorming, cultuurcentra), kunsten en cultuurcommunicatie.

Biblio₇ is een sterk uitgebouwde werkgroep van bibliotheken die gezamenlijke acties uitwerkt en een platform is om op regionaal niveau kennis en expertise te delen.

Erfgoedcel CO₇

Tot eind 2008 was deze dienst verankerd binnen stad Ieper. Vanaf 2009 verruimde de erfgoedcel haar werkingsterrein tot het hele CO₇-gebied. Deze dienst is actief op het gebied van het roerend en immaterieel erfgoed.

Onroerenderfgoeddienst CO₇

Sinds 2016 is CO₇ erkend als intergemeentelijke onroerenderfgoeddienst (IOED). De werking van de dienst ging effectief van start vanaf 2017 en omvat archeologie, bouwkundig erfgoed en landschappen. IOED CO₇ is gegroeid vanuit Archeo₇, de archeologische dienst die sinds 2006 actief is in de regio. De werking rond landschappelijk erfgoed gebeurt in nauwe samenwerking met het Regionaal Landschap Westhoek.

	WANNEER	WAT
Ontstaan en groei van CO ₇	2002	Wens tot regionale samenwerking
	2003	Oprichting Cultuur Zuidelijke Westhoek
	2003- ...	Samenwerking voor Open Monumentendag, Erfgoeddag, Boekenbeursbussen, Week van de Amateurkunsten ...
	2005	CO ₇ erkend als intergemeentelijk samenwerkingsverband door de Vlaamse overheid
	2006	Ontwikkeling regionale beeldbank Opstart intergemeentelijke archeologische dienst
	2008-2013	Drie diensten: Cultuurdienst CO ₇ + Erfgoedcel CO ₇ + Archeo ₇
	2016	Huisvesting medewerkers op één locatie
	2017	Opstart Onroerenderfgoeddienst CO ₇ : archeologie + bouwkundig erfgoed + landschappen
	2018	DEPOTYZE erkend als onroerenderfgoeddepot door Vlaamse overheid

B. Werking

CO₇ bouwde complementair aan het **ondersteuningsbeleid** van de gemeenten een gevarieerd ondersteuningsaanbod uit om kwaliteitsvolle activiteiten op het vlak van cultuur en erfgoed te stimuleren en samenwerking te bevorderen. Indirecte ondersteuning omvat onder meer inhoudelijke, logistieke en promotionele ondersteuning:

- CO₇ verleent advies op maat aan kleine en grote organisaties en privépersonen. De uitwerking van een project (partners vinden, subsidiemogelijkheden bekijken), het bewaren van erfgoed voor de toekomst (digitaal archiveren, inventariseren van erfgoedcollecties, verpakken van erfgoedcollecties) zijn maar enkele voorbeelden. Bij de onroerenderfgoeddienst ligt de focus van het takenpakket grotendeels op adviesverlening (archeologisch en bouwhistorisch onderzoek).
- CO₇ werkt sinds 2010 (voor de reeks 'Speuren naar Erfgoed') en 2011 (voor de reeks 'Vorming voor vrijwilligers') samen met VormingPlus een vormingsaanbod uit.
- Aan diverse projecten wordt logistieke ondersteuning geboden. De uitleendienst van CO₇ omvat tentoonstellings-, multimediaal- en opnamemateriaal.
- De Facebookpagina, de maandelijkse digitale nieuwsbrief en de website van CO₇ zijn belangrijke kanalen in de promotionele ondersteuning van het cultuur- en erfgoedaanbod (in de regio). Het label 'Uit in de Westhoek' wordt ingezet (www.uitindewesthoek.be, Facebookpagina, samenwerking Krant van West-Vlaanderen) voor een brede vrijetijdscommunicatie.

De directe financiële ondersteuning krijgt enerzijds vorm in structurele ondersteuning, anderzijds in projectmatige ondersteuning. CO₇ ondersteunt cultureel-erfgoedprojecten (o.a. tentoonstellingen, publicaties ...) en gemeentelijke voorbeeldprojecten (o.a. artistieke projecten) met projectsubsidies. CO₇ kent een werkingssubsidie toe aan musea en culturele archiefinstellingen met een kwaliteitslabel die beantwoorden aan de criteria om te worden ingedeeld bij het lokale niveau.

CO₇ participeert in de werking van het Erfgoeddepot **DEPOTYZE**. DEPOTYZE is een gezamenlijk depot voor verschillende collecties (erfgoedobjecten, architectonische restanten en archeologische opgravingsarchieven) van verscheidene erfgoedbeheerders (van professionele musea, gemeenten, kerkfabrieken tot vrijwillige erfgoedverenigingen en privé-eigenaars) uit de regio. Het depot werd in 2018 erkend als onroerenderfgoeddepot.

De **projectwerking** van CO₇ is divers, maar samenwerking staat centraal. Naast terugkerende activiteiten (vb. Erfgoedhalte), zijn er ook tijdelijke/thematische projecten (vb. bezoek archeologische site). Jaarlijkse publieksactiviteiten waarvan we de regionale coördinatie en communicatie opnemen zijn o.a. Open Monumentendag, Erfgoeddag en Boekenkaftdag. In de beleidsperiode 2014-2019 werden drie publicaties en bijhorende tentoonstelling in boekvorm uitgegeven: 'De Poperingevaart', '950 jaar Voormezele' en 'Zwart Brood en Soldaatje Spelen', als onderdeel van een ruimer erfgoedproject. Aan diverse erfgoedtentoonstellingen werd inhoudelijk bijgedragen (o.a. 'Sporen van Oorlog' (2018), 'Graven in de stad' (2019), 'Landschap in versnelling' (2019)). Met de regionale erfgoedbank 'Westhoek verbeeldt' wordt bedreigd particulier beeldmateriaal over en in de Westhoek, samen met vrijwilligers opgespoord, bewaard en ontsloten (o.a. lokale toonmomenten, www.westhoekverbeeldt.be met meer dan 200.000 bezoekers per jaar).

Gedurende drie schooljaren (2012-2015) kreeg CO₇ ondersteuning voor de ontwikkeling van een ENCE (**ExpertiseNetwerk Cultuureducatie**) om de sectoren cultuur, jeugd en onderwijs met elkaar te verbinden. Het netwerk organiseerde overleg en vorming, ondersteunde praktijkontwikkeling, bouwde een visie op m.b.t. kunsteducatie, leesbevordering, mediawijsheid, erfgoededucatie, jongerencultuur enz.

C. Bestuur

De projectvereniging wordt geleid door een raad van bestuur waarvan de leden benoemd worden door de deelnemende gemeenten. De raad van bestuur bestaat uit zeven stemgerechtigde leden (schepenen) en zeven leden met raadgevende stem (gemeenteraadsleden). De voorzitter wordt gekozen uit de stemgerechtigde leden en aangesteld voor een periode van twee jaar. Het dagelijks bestuur bestaat uit de huidige, de vorige en de volgende voorzitter. Iedere dienst wordt bijgestaan door een stuurgroep die advies geeft aan het bestuur van CO₇. Er zijn diverse werkgroepen (o.a. Biblio₇ en MiniBiblio₇) en tijdelijke projectgroepen.

		STEMGERECHTIGDE LEDEN (SCHEPENEN)	NIET-STEMGERECHTIGDE LEDEN
Samenstelling raad van bestuur 2019	Heuvelland	Wieland De Meyer met als opvolger Bart Vanacker	Ivo Fonteyne
	Ieper	Valentijn Despeghel	Katrien Desomer
	Langemark-Poelkapelle	Johan Vanysacker met als opvolger Eddy Vanacker	Laurent Hoornaert
	Mesen	Maité Hellem	Evelyne Wybo
	Poperinge	Klaas Verbeke	Alex Colpaert
	Vleteren	Gerda Goubeir	Marion Vermander
	Zonnebeke	Ingrid Vandepitte (<i>voorzitter</i>)	Jens Six

D. Financiering

De werking van CO₇ wordt gefinancierd met een bijdrage van de deelnemende gemeenten (30%), meerdere werkingssubsidies van de Vlaamse overheid (62%) en diverse projectsubsidies (gemiddeld 8% – analyse 2014-2019). De bijdrage van de gemeente werd voor de periode 2014-2019 vastgelegd op 1,65 euro per inwoner. Dat maakte een totaal van ca. 144.500 euro op jaarbasis. De gemeentelijke bijdrage wordt verdeeld over de verschillende CO₇-diensten volgens een verdeelsleutel die rekening houdt met de regelgeving en de behoeften vanuit de sector.

E. Team

Stad Poperinge neemt het personeel van de projectvereniging CO₇ in dienst en stelt het ter beschikking van de projectvereniging. De onderlinge afspraken hiertoe worden opgenomen in een protocolovereenkomst.

Er zijn 7 VTE in dienst. Er is een goede wisselwerking tussen de medewerkers (kennis, vaardigheden, netwerk).

- Rosita Boussemaere (algemeen coördinator)
- Pieter Meersseman (medewerker administratie en publiekswerking)
- Jan Decorte (erfgoedcoördinator)
- Delphine Vanoverberghe (erfgoedconsulent)
- Hilde Cuyt (erfgoedcoördinator)
- Shari Platteeuw (erfgoedconsulent)
- Joline Depaepe (erfgoedconsulent)

CO₇ in cijfers

170

Zeventien huiskoks in vijf dorpen nemen plaats aan het fornuis en ontvangen een groep mensen aan hun eigen eettafel. In totaal konden zo'n 170 mensen aanschuiven tijdens Tafelen in de Westhoek (2010). Het project werd hernomen in 2012. Binnen het Leaderproject 'Eetbaar landschap' kon in 2017 het project voor een derde keer gerealiseerd worden.

61

De oproep voor getuigen van WO II werd massaal beantwoord.

Er werden 61 interviews afgenomen. Bij de publicatie met dvd werd een tentoonstelling ontwikkeld, een educatief pakket, een projectwebsite en fiets- en wandelroutes.

31

Tussen 2009 en 2018 kregen 31 erfgoedhaltes een tijdelijke plaats in één van de CO₇-dorpen. www.erfgoedhaltes.be

663

Meer dan 600 respondenten namen deel aan het gebruikersonderzoek rond de digitale communicatie van CO₇. De nieuwe website werd bekendgemaakt tijdens het CO₇-café (De Klijte, 2017).

690

Het traject voor de inventarisatie van het religieus roerend erfgoed werd in 2015 opgestart. Er werden 690 objecten geïnventariseerd in de Sint-Vedastuskerk en Heilige Familiekerk in Vlamertinge. De vrijwilligers zijn sinds 2016 aan de slag in de Sint-Maartenskerk.

230

ENCE CO₇ organiseerde een pedagogische studiedag voor 230 leerkrachten uit het basisonderwijs. Er was een plenair gedeelte (o.a. met Tijn Bossuyt), 22 workshops (diverse muzische domeinen) en een infomarkt tijdens de middagpauze.

271

Na de succesvolle editie van 2012 werd in 2016 opnieuw een expertisedag georganiseerd (Ieper). In totaal werden 271 voorwerpen voor schatting aangeboden: 169 bij kunst en antiek, 71 bij munten en goud/zilver en 31 bij militaria WO I.

94

CO₇ organiseerde in de periode 2010-2019 94 vormingsactiviteiten i.s.m. VormingPlus.

230

De erfgoedcel participeerde aan het traject rond de afstoting van de landbouwcollectie Heuvelland – ca. 230 collectiestukken (van de 507) kregen een museale herbestemming.

90

In het kader van het project Cinema Nostalgie (Heuvelland) werden meer dan 90 filmbanden verzameld. Er werd een thematische selectie en een montage gemaakt die meerdere keren vertoond werd, telkens voor een volle zaal. De montage werd de basis voor Verleden verbeeldt, een reminiscentiepakket voor woonzorgcentra en mantelzorgers/mantelzorgorganisaties.

55.384

In 2018 werd de tentoonstelling 'Sporen van Oorlog – Archeologie van de Eerste Wereldoorlog' onder grote mediabelangstelling in het In Flanders Fields Museum te Ieper geopend. CO₇ was medeorganisator. In totaal werden 55.384 bezoekers geteld.

720

Met 720 deelnemende leperse leerlingen was de eerste editie van 'Speuren naar Romeinen' (2015, leper) een succes. Speuren naar Romeinen 2.0 (2016, 2019) werd uitgebreid naar alle scholen uit de regio. Daarnaast werden ook weekendsessies georganiseerd. Dit leverde heel wat mooi archeologisch materiaal op zoals een bronzen Venusbeeldje, dat een plekje in het Yper Museum kreeg.

523

De Boekenkaftdag is een laagdrempelig initiatief om kinderen aan het begin van het schooljaar te laten kennismaken met de bibliotheek. In 2019 namen 523 kinderen deel.

232

Sinds 2012 kregen we 232 aanvragen voor het uitlenen van (meerdere stukken) materiaal van de uitleendienst. Het tentoonstellingsmateriaal wordt het meest uitgeleend.

1.404

De Facebookpagina van CO₇ heeft 1.404 volgers. Er is een hoog organisch bereik (74%) en een sterke interactie (IPM-rate: 17) met de volgers.

1.158

In 2014 werd wekelijks een nieuwsitem uitgestuurd van ca. 100 jaar geleden. Er waren 1.158 personen ingeschreven op het online nieuwsbericht. Met het project '1913' werd het dagelijkse leven in de periode vóór de Eerste Wereldoorlog (ca. 1900-1913) in de Zuidelijke Westhoek in de kijker gezet.

3.500

Sinds 2017 wordt Open Monumentendag opnieuw regionaal uitgewerkt en gecommuniceerd. Het programma lokte in totaal zo'n 2.100 (2017), 2.800 (2018) en 3.500 (2019) bezoekers.

21.400

De [website](#) van CO₇ kreeg het voorbije jaar 21.400 bezoekers. De grootste groep bezoekers (70%) is jonger dan 55 jaar.

64.916

'[Westhoek verbeeldt](#)' telt inmiddels 64.916 beelden (september 2019).

3.000

Er staan zo'n 3.000 items uit de Zuidelijke Westhoek op de Inventaris Onroerend Erfgoed. Het gaat in hoofdzaak over bouwkundig erfgoed, maar ook archeologisch en landschappelijk erfgoed.

95

In 2018 kreeg de onroerend-erfgoeddienst in totaal 95 adviesvragen rond bouwkundig erfgoed (een verdubbeling t.o.v. 2017).

1.125

De opgraving in Sint-Jan werd op 20 en 21 september 2019 bezocht door 225 leerlingen op vrijdag en ca. 900 bezoekers op zaterdag.

Beleids- plannings- traject

Een beleidsplan maken is een proces dat tijd en betrokkenheid van vele stakeholders vraagt. Een degelijke zelfevaluatie, een uitgebreide omgevingsanalyse en een diverse samenstelling van het planningsteam: het waren bewuste keuzes om het transversale element binnen de organisatie te versterken. We geven graag inkijk in het traject dat we hebben afgelegd.

Na de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 2018 traden de nieuwe bestuursleden van CO₇ begin 2019 aan. De oude en nieuwe leden, de stuurgroep- en personeelsleden van CO₇ kwamen op dinsdagavond 15 januari 2019 samen voor een ontmoetingsmoment. Geen presentaties, cijfers of beleidsteksten. De focus van deze bijeenkomst lag op het **engagement voor CO₇**. Waarom doen we wat we doen? Hoe vormt CO₇ een motor voor het cultuur- en erfgoedveld in de regio? Er werd gevraagd om een anekdote, foto of object mee te brengen met een CO₇-verhaal. De resultaten werden in de zomerperiode op de Facebookpagina van CO₇ gedeeld in de reeks 'Dit is CO₇'.

Op 11 februari 2019 keurde de raad van bestuur het participatieplan voor dit beleidsplan en de samenstelling van het **planningsteam** goed. Bij de samenstelling van het planningsteam hielden we rekening met vertegenwoordiging uit de verschillende gemeenten. We opteerden voor mensen met een netwerkprofiel met kennis en ervaring in de diverse domeinen waarbinnen CO₇ actief is.

	NAAM	FUNCTIE
Samenstelling planningsteam	Dirk Cuvelier	coördinator Regionaal Landschap Westhoek
	Alexander Declercq	cultuurbeleidscoördinator Ieper
	Sandrin Coorevits	coördinator Yper Museum
	Tijs Goethals	archivaris Poperinge-Vleteren
	Lieve Campforts	bibliothecaris Poperinge-Vleteren
	Koen Baert	afdelingshoofd mens Heuvelland
	Lies Taffin	stedenbouwkundig ambtenaar, architect Ieper (tot augustus 2019 in dienst)
	Jo Lottegier	medewerker team ontspannen Langemark-Poelkapelle
	Wouter Bertier	medewerker Leader Westhoek
	Steven Vandebussche	directeur Memorial Museum Passchendaele 1917 Zonnebeke
	Lander Vandroemme	medewerker stad Mesen
	Rosita Boussemaere	algemeen coördinator CO ₇
	Hilde Cuyt	erfgoedcoördinator CO ₇
	Jan Decorte	erfgoedcoördinator CO ₇

Op 15 maart 2019 vond de eerste bijeenkomst met het planningsteam plaats. Na een toelichting bij het traject en de subsidiemogelijkheden werd gebrainstormd over een nieuwe missie en visie voor CO₇. De missie en visie werden afgetoetst bij de raad van bestuur, de stuurgroepen en het personeel.

Op 30 april 2019 vond een tweede overleg met het planningsteam plaats. De focus lag op de **omgevingsanalyse** met enerzijds een kwantitatieve analyse (cijfers – o.a. Gemeentemonitor, Provincies in cijfers) en anderzijds een kwalitatieve analyse.

“Turen in de toekomst. Inspiratie voor een trendanalyse” (FARO, 2017) en “Reflecties cultuur, jeugd en media” (Vlaanderen, 2018) waren de voornaamste bronnen voor de trendanalyse. We hanteerden voor de trendverkenning het DESTOEP-model (demografie, ecologie, sociologie, technologie, onderwijs, economie en politiek). Het planningsteam maakte op basis van deze gegevens een **SWOT-analyse**, die aangevuld werd door de raad van bestuur (8 mei 2019).

Daarnaast werd een **sterkte-zwakteanalyse** gemaakt met diverse bestuurs- en overlegorganen (stuurgroep erfgoed op 14 mei, stuurgroep cultuur op 16 mei, werkgroep Biblio, op 6 juni, raad van bestuur op 13 juni, collegagroep omgevingsdiensten op 19 juni).

Het personeel van CO₇ vulde een **interne bevraging** in die focuste op het organisatorische, maar ook op de inhoudelijke werking (beleid, projecten). Groeikansen en remmende factoren, hoogte- en dieptepunten én kennis en vaardigheden van het team werden in kaart gebracht. Tijdens een **teamgesprek** op 18 juni 2019 werden bij de werkpunten acties geformuleerd (individueel, als team, op organisatieniveau).

Tijdens een Lentedrink (netwerkmoment) op vrijdagavond 24 mei 2019 in het Kasteel van De Lovie werd onder de noemer ‘**Zegt è ki**’ input verzameld voor het beleidsplan. Tijdens de Lentedrink stonden vier vragen centraal:

- Hoe zou jij aan een buitenstaander over de Westhoek vertellen?
- Welke tradities koester je?
- Welk erfgoed in de regio staat volgens jou onder druk?
- Op welke manier engageer jij je (of zou je je willen engageren) voor cultuur en erfgoed in de regio?

We kijken terug op een geslaagde netwerkvond. De groep was gemengd: professionals, vrijwilligers, geëngageerde burgers met interesse voor cultuur en erfgoed. Deelnemers kregen een vragenkaartje en konden hierover in gesprek gaan met hun buur. Een kaartje bleek niet nodig om het gesprek tussen de 120 aanwezigen op gang te krijgen. We kregen amper ingevulde kaartjes terug. In de digitale evaluatie van dit netwerkmoment namen we de vragen opnieuw op.

Begin juli 2019 lanceerden we een **digitale bevraging** voor het ruime netwerk van CO₇ (gebruikers, partners, geïnteresseerden ...) via de digitale nieuwsbrief, sociale media en een gerichte digitale verzending. In de bevraging was ruimte voor evaluatie en werd gepeild naar verwachtingen. De digitale bevraging werd 164 keer ingevuld. 75% van de deelnemers woont in de CO₇-regio. Hoofdzakelijk geïnteresseerden, deelnemers aan activiteiten en vrijwilligers van CO₇ vulden de bevraging in. De jongste deelnemer is 25 jaar, de oudste 83 jaar, de gemiddelde leeftijd bedraagt 55 jaar.

We verdiepten ons in enkele **thema's**: digitalisering en communicatie, participatie en educatie, duurzaamheid. Deze thema's verdienen extra aandacht gezien de maatschappelijke context en de verwevenheid met de inhoudelijke werking van CO₇. Het personeel maakte een stand van zaken op: Waar staan we als organisatie (dienstoverschrijdend)? Wat zijn de belangrijkste tendensen? Wat zijn onze ambities voor 2020-2025? Wat zijn prioritaire acties/partners/middelen? De resultaten van de MVO-scan (maatschappelijk verantwoord

ondernemen) en de zelfevaluatietool digitale maturiteit gaven een beeld van waar de organisatie staat op vlak van duurzaamheid en digitale ontwikkeling.

De missie en visie, de doelstellingen en de financiering (gemeentelijke bijdrage) van CO₇ voor de periode 2020-2025 werden door het bestuur vastgelegd in een visienota. Deze diende als engagementsverklaring voor de verlenging van de werking van CO₇, als input voor de gemeentelijke meerjarenplanning en als basisdocument voor dit beleidsplan. De **visienota 2020-2025** werd op 9 juli 2019 door het dagelijks bestuur van CO₇ goedgekeurd en vervolgens aan de deelnemende gemeenten ter goedkeuring voorgelegd.

De ontbinding (eind 2019) van het intergemeentelijke samenwerkingsverband Achthoek in de **Noordelijke Westhoek** loopt parallel met het beleidsplanningproces van CO₇. Achthoek bestaat uit acht gemeenten (= 47 deelgemeenten, ca. 90.000 inwoners): Alveringem, De Panne, Diksmuide, Houthulst, Koksijde, Lo-Reninge, Nieuwpoort en Veurne. Diverse acties en taken in samenwerking vragen verder opvolging: 'Westhoek verbeeldt', UiT in de Westhoek (website, samenwerking Krant van West-Vlaanderen), UiTPAS Westhoek, Landschapskrant, 'Vorming voor bestuursvrijwilligers' ... Op 21 mei 2019 was er op vraag van Westhoekoverleg een gesprek tussen Alveringem, Veurne, Diksmuide, Houthulst en Lo-Reninge, Dienstverlenende Vereniging Westhoek en CO₇ over mogelijke toekomstscenario's. Voorafgaand aan dit overleg haalde de raad van bestuur tijdens het overleg van 18 mei 2019 aan dat CO₇ een samenhangende regio is met een specifieke sociaaleconomische realiteit en sterke traditie van samenwerken. Om de kwaliteit van de samenwerking te kunnen aanhouden, besliste de raad van bestuur dat een structurele uitbreiding van het werkingsgebied niet aan de orde is. In augustus en september had CO₇ overleg met het intergemeentelijk samenwerkingsverband Viertoren, het intergemeentelijk samenwerkingsverband IJzervallei en de Dienstverlenende Vereniging Westhoek.

Ter voorbereiding van de opstart van dit beleidsplanningstraject werd een algemene **vorming** bij FARO gevolgd over beleidsplanning en werden diverse collegagroepen en sectormomenten bijgewoond. CO₇ nam deel aan de info- en netwerkmomenten van het Steunpunt voor Bovenlokale Cultuurwerking waarbij de nieuwe aanvraag binnen het Decreet Bovenlokale Cultuurwerking op de agenda stond.

De leden van het planningsteam, de bestuursleden, het personeel en de leden van de stuurgroepen gaven input op de ontwerpversie van het beleidsplan. We maakten dankbaar gebruik van de feedback van Ellen Debeer (buurtwerking Poperinge), Kris Carlier (VormingPlus Oostende-Westhoek), Leonie Lanssens (Steunpunt Bovenlokale Cultuurwerking), Birgit Provoost (De Lovie), Steven Reynaert (Muziekcentrum Dranouter) en Gregory Vercauteren (FARO).

Na goedkeuring door de raad van bestuur van CO₇ op 26 september 2019 werd het beleidsplan ter goedkeuring aan de gemeenteraden van de CO₇-gemeenten voorgelegd.

Sterkte- zwakte- analyse van de organisatie

Deze sterkte-zwakteanalyse werd gemaakt met de bestuurs- en overlegorganen en het personeel van CO₇.

A. Waar we trots op zijn

Brede werking

- Het profiel van de organisatie zorgt voor een ruim verankerd draagvlak in de cultuur- en erfgoedsector. CO₇ heeft een traditie in het verbinden van verschillende domeinen van het cultuur- en erfgoedbeleid (onroerend/cultureel).
- Zowel beleidsmatig als projectmatig worden zaken gerealiseerd. Er is een goed evenwicht tussen enerzijds durf, innovatie, experimenteren en anderzijds stabiliteit en verduurzamen van projecten.
- CO₇ realiseerde de doelstellingen geformuleerd in de Cultuurnota 2014-2019. De brede focus van de Cultuurnota 2014-2019 (o.a. netwerking, bibliotheeksamenwerking, vrijetijdscommunicatie, cultuureducatie) is een goede basis om op verder te bouwen in de beleidsperiode 2020-2025 voor de realisatie van een transversale werking.

Ondersteuningsaanbod

- CO₇ heeft op maat van de regio een gevarieerd ondersteuningsaanbod uitgebouwd: inhoudelijke, logistieke, communicatieve en financiële ondersteuning.
- Uit de digitale bevraging blijkt dat het ruime netwerk (o.a. vrijwilligers, geïnteresseerden, partners) de kwalitatieve en professionele ondersteuning waardeert.
- Deskundige adviesverlening is een belangrijke troef. Professionals (vb. omgevingsdiensten) waarderen het dat ze particulieren kunnen doorverwijzen en dat CO₇ ter plaatse gaat om advies te geven.

Personeel

- Er is een sterke personeelsploeg met een goede mix van kennis en vaardigheden.
- Er heerst een positieve energie op de werkvloer, gebaseerd op gelijkwaardigheid en solidariteit. Personeel, vrijwilligers, stagiairs en jobstudenten krijgen (opleidings)kansen en vertrouwen.
- Stad Poperinge wordt door het CO₇-personeel als een goede werkgever ervaren. Er is een degelijke ondersteuning op de werkvloer op vlak van administratie, IT, logistiek ...

Netwerk

- Er is een breed netwerk van beleidsmakers, professionals, experts en vrijwilligers dat achter CO₇ staat.
- CO₇ verzamelt en bouwt kennis op maar deelt ze ook graag binnen en buiten de regio.

Zichtbaarheid

- De werking van CO₇ wordt binnen en buiten de regio erkend. Diverse projecten van CO₇ worden als voorbeeld aangehaald op Vlaams niveau.
- De publieksmomenten kennen een goede tot grote opkomst. (cf. 'CO₇ in cijfers')
- De toekenning van de Vlaamse Prijs voor Cultureel Erfgoed in 2014 zette CO₇ extra in de kijker.

Overleg

- Er is een gezonde overlegcultuur binnen de organisatie die vertrekt vanuit een open, positieve en constructieve houding.
- Het personeel is vlot aanspreekbaar voor burgers, organisaties, professionals, politici ...
- Er zijn goede contacten met de bestuursleden.

Kwaliteit

- CO₇ is een flexibele, toegankelijke en kwaliteitsvolle organisatie voor lokale, regionale, landelijke en internationale partners.
- In de samenwerkingen is CO₇ resultaatgericht, maar met voldoende zorg voor het proces.

Creativiteit

- CO₇ geeft kansen aan creativiteit, zowel intern als extern. Creativiteit wordt in het team gezien als een kans tot zelfontwikkeling en is zo essentieel om voldoening uit de job te blijven halen. Ook in de jaarplannen wil CO₇ 'open' ruimte opnemen om in te spelen op opportuniteiten.
- Beperkte middelen maken dat er creatief kansen gezocht worden. CO₇ heeft de voorbije jaren – door het opzetten van samenwerkingsprojecten en het intekenen op projectsubsidies – voor bijkomende financiering gezorgd.

Mens- en maatschappijgericht

- CO₇ scoort in de duurzaamheidsscan sterk op vlak van mens en maatschappij. Zorg voor personeel, vrijwilligers, partners, stakeholders en burgers is belangrijk. Intern en extern wordt geïnvesteerd in een goede samenwerking en (klant)tevredenheid. Betrokkenheid met de gemeenschap is hierbij een vertrekpunt.
- De organisatie wordt behoorlijk bestuurd, integriteit staat centraal op de agenda. Er is respect voor persoonsgegevens, auteursrecht, portretrecht, intellectueel eigendom. Er is aandacht voor duurzame consumptie en open communicatie.¹

“Er is een oprechte waardering zowel voor het erfgoed en de cultuur zelf, als voor alle mensen die er nu of vroeger aan gewerkt hebben – zowel professionals als vrijwilligers.”

— Annelies, vrijwilliger bij CO₇

B. Waar we willen aan werken

Overlegstructuur en informatiedoorstroming

- De (overleg)structuur met drie diensten en diverse overlegorganen blijkt voor kleine gemeenten met een beperkte personeelsploeg moeilijk om te volgen. Het aantal vergaderingen per jaar per overleggroep beperken wordt echter als een verarming gezien.
- Informatiedoorstroming is een blijvend aandachtspunt. Er is nood aan een andere manier om dit te organiseren. De werking van CO₇ heeft raakpunten met verschillende diensten binnen de gemeente, waardoor er niet meer één aanspreekpunt is in de gemeente (de cultuurverantwoordelijke) die de volledige werking kan opvolgen. De opdracht van CO₇ is daarvoor te breed geworden.

Bereik en bewustwording

- Westhoek verbeeldt, Open Monumentendag, Erfgoeddag, Boekenbeurs enz. zijn bij het brede publiek gekend, eerder dan dat CO₇ een belletje doet rinkelen. Er moet blijvend aandacht zijn voor naamsbekendheid om enerzijds een nieuw publiek te bereiken en tegelijk ook voldoende het volledige aanbod bekend te maken.
- Ook op beleidsniveau moet blijvend aandacht gevraagd worden voor cultuurbeleid en erfgoedzorg.

Eigenaarschap

- Vaak ontstaat een actie bottom-up vanuit een idee of een voorstel. Een project groeit op die manier organisch en in samenwerking. Doorheen het traject moet duidelijk zijn en blijven wie welke verantwoordelijkheden op zich neemt en welke ondersteuning van de gemeenten gevraagd wordt.
- De onroerendergoeddiensdienst ondervindt bij de uitbouw dat de lokale spelers (beleidsmakers, beheerders, geïnteresseerden) verschillende verwachtingen hebben en niet goed weten hoe het intergemeentelijke niveau zich verhoudt ten opzichte van het lokaal en Vlaams beleid. De basisopdrachten en -bevoegdheden moeten (nog steeds) duidelijk gecommuniceerd worden.

Continuïteit

- Innovatie is nodig om de dynamiek binnen de organisatie te houden. Toch moet er gezocht worden naar een balans tussen continuïteit van de reguliere werking en ruimte voor vernieuwing. Ook binnen de bestaande projecten (van de gemeenten, van CO₇, ...) liggen kansen tot innovatie.
- Bij personeelwissels is het nodig te waken over een goede overdracht. Het uitschrijven van werkprocessen is nodig om bij afwezigheden minimale dienstverlening te garanderen.

Ambities vs. middelen

- De opdracht van CO₇ wordt steeds breder, wat maakt dat er op vele fronten ambities groeien die zich niet noodzakelijk vertalen in tijd en middelen om die waar te maken.
- Op lokaal vlak is er een groeiende vraag naar ondersteuning bij de realisatie van het reguliere aanbod op vlak van cultuur en erfgoed, naast de bovenlokale en transversale verwachtingen. Het is een uitdaging voor CO₇ om aan de vele noden van de regio tegemoet te komen.

Werkdruk

- De motivatie en het engagement binnen het CO₇-team is groot. Wie kansen ziet, wil ermee aan de slag. Op teamniveau en in overleg met het bestuur willen we meer de prioriteiten gaan bepalen zodat de werkdruk haalbaar blijft.
- De flexibiliteit die van de medewerkers gevraagd wordt (o.a. regelmatig avond- en weekendwerk) komt niet overeen met het huidige afsprakenkader (rechtspositieregeling stad Poperinge) waarin o.a. thuiswerk niet mogelijk is.

Noten

- ¹ CO₇ scoort 63% op de MVO-scan. Aandachtspunten zijn (1) zorg voor het milieu (energieverbruik, grondstoffenverbruik, ecologische voetafdruk, afval, luchtmissie, duurzame internationale aankopen) en (2) duurzaamheid op het beleidsniveau een plek geven.

Als je CO₂ in
één woord of
gevoel zou om-
schrijven ...

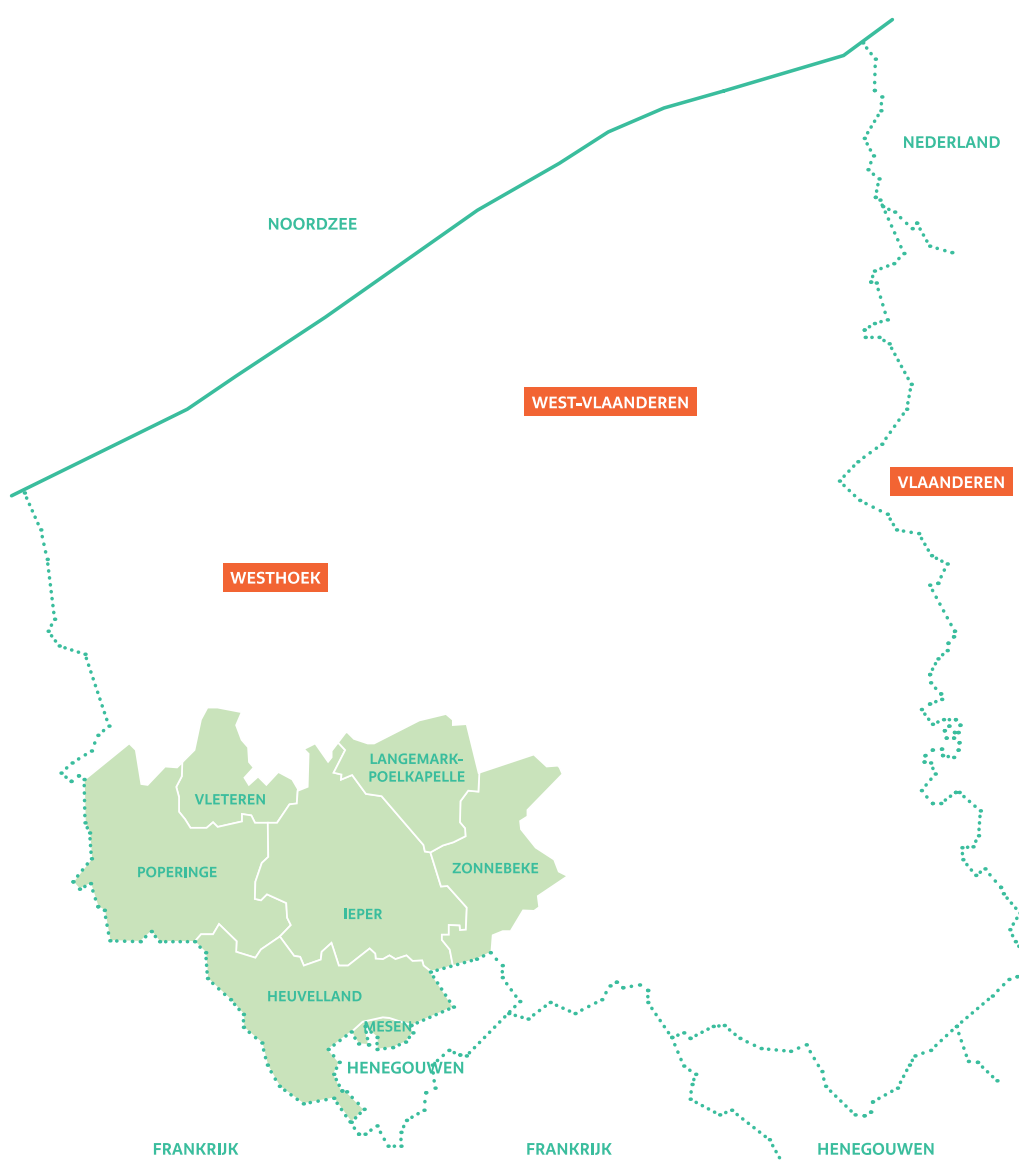
BELANGRIJK
MENSEN MOTIVEREN
VERDER DOEN
DESKUNDIG
INTERESSANT
INZET
SAMEN
VERADEMING
ENGAGEMENT
WAARDERING
BEZINNEN OVER HET VERLEDEN
ERFGOEDBEWAKER
ERFGOEDLIEFDE
BELEVEN
HEDENDAAGS VERLEDEN
BETEKENISVOL
VERRIJKEND
VERBONDENHEID
VERRASSEND
STREEKCULTUUR
GRENZOVERSTERKEND
REGIOVERSTERKEND
EDUCATIEF
GEGEDEN
GEDEGEN
ZUURSTOF
NOSTALGIE
DYNAMIEK
RESPECT
BROODNODIG
ONTDEKKEND
GRENZOVERLEGGENDE
...

Omgevings- analyse

“De Westhoek ligt in een uithoek van het land, aan de grens met Noord-Frankrijk. De geschiedenis van de Zuidelijke Westhoek vertoont een afwisseling van momenten waarop deze grensstreek ‘in het centrum’ lag, en andere waarop ze zich ‘in de marge’ bevond.”

De zeven gemeenten situeren zich in de zuidelijke helft van de Westhoek, in het arrondissement Ieper, deel van de provincie West-Vlaanderen. Roeselare, Kortrijk en Rijsel zijn de omliggende (groot)stedelijke kernen. De westelijke grens van het werkingsgebied valt samen met de landsgrens tussen België en Frankrijk. In het noorden grenst het werkingsgebied aan de gemeenten Alveringem, Lo-Reninge en Houthulst. Oostelijk vormen de gemeenten Staden, Roeselare, Moorslede en Wervik de grens. De zuidelijke grens van het werkingsgebied valt samen met de grens tussen het Vlaamse en Waalse Gewest en eveneens met de grens tussen België en Frankrijk.

A. Ontwikkeling

Het uitzicht van de regio werd bepaald lang voor de mens hier aanwezig was. De kustlijn van de Diestiaanzee met bijhorende zandbanken tijdens het Mioceen zorgde voor de getijdenheuvels in Heuvelland. In het Pleistoceen ontstaat de Rug van Westrozebeke en beide zorgen voor het heuvelachtige landschap dat tot op vandaag veel bezoekers aantrekt. Het landschap kreeg verder vorm tijdens de ijstijden, waarbij ook vruchtbare leem werd afgezet.

In dit landschap verschijnt de Neanderthaler op de Kemmelberg in het Midden-Paleolithicum (tot 35.000 jaar geleden) om er te jagen. Na een tussenperiode verschijnt de homo sapiens terug op de heuveltoppen vanaf ongeveer 10.000 voor Christus. Geleidelijk worden ook de lagergelegen gebieden verkend. Het Neolithicum doet zijn intrede in de streek omstreeks 4.000 voor Christus, wanneer de eerste landbouwers opnieuw de West-Vlaamse heuvelrij uitkiezen om zich te vestigen. Sporen in situ werden opgegraven op de Kemmelberg en net over de grens op de Zwarte Berg. Daarnaast werden verspreid nog silexvondsten aangetroffen in Haringe, Oostvleteren en Poperinge.

De intrede van metaal zorgde voor een veranderende samenleving. Recent onderzoek bracht verschillende sites aan het licht uit de Bronstijd en de IJzertijd in de omgeving van Poperinge en Vleteren. Het gaat zowel om bewoningssporen, deposities en begraafplaatsen. Topsite uit de IJzertijd is de omwalde hoogtenederzetting van de Kemmelberg, waar zich de plaatselijke elite vestigt.

De vele Romeinse sites die de voorbije jaren werden opgegraven tonen een intensieve ontginning van het landschap om de vruchtbare grond in gebruik te nemen via kleine landbouwnederzettingen of Romeinse villadomeinen.

In de vroege middeleeuwen ontstaat het graafschap Vlaanderen dat zich al snel zal ontwikkelen tot een grote economische kracht in de volle en late middeleeuwen. Voor de regio is dit de topperiode bij uitstek dankzij de bloeiende lakennijverheid. De stad Ieper is één van de grootsteden in Europa met een 40.000-tal inwoners. Daarnaast zijn er nog de steden Mese en Poperinge en ook de omliggende dorpen (Langemark, Nieuwkerke ...) draaien mee in deze economische hausse.

Vanaf de eerste helft van de 16de eeuw komt de Zuidelijke Westhoek in woelig vaarwater. De opkomst van het protestantisme vindt heel wat aanhangers in de streek. Tussen 1550 en 1600 zal de streek ongeveer 40% van haar bevolking verliezen door de 'godsdienstoorlogen' en de meegaande economische crisis.

De stad Ieper is hierbij een buitenbeentje. Door de vernietiging van de stad Terwaan in 1553 wordt het gelijknamige bisdom in drie delen opgedeeld, waarbij Ieper de hoofdzetel wordt van het oostelijke deel vanaf 1559.

Bij de start van de 17de eeuw lijkt de rust in de streek terug te keren en herleeft de economie opnieuw, al zal ze nooit meer de topperiodes uit de middeleeuwen bereiken. Om Ieper bevaarbaar te houden, wordt een nieuw kanaal gegraven tot aan de IJzer. De Spanjaarden starten ook met een verdere uitbouw van de oude stadsverdediging, die na de verovering door Lodewijk XIV wordt verdergezet onder leiding van maarschalk Vauban.

De constante twisten over de Zuidelijke Nederlanden tussen Frankrijk, Spanje en de Noordelijke Nederlanden leiden tot een vaste bepaling van de grens in 1713 met het verdrag van Utrecht. De Zuidelijke Nederlanden werden bij het verdrag toegewezen aan de Oostenrijkse Habsburgers.

Met de komst van de Oostenrijkers krijgt de economie opnieuw een opflakking. Er worden heel wat nieuwe steenwegen aangelegd, waarbij de economische handel vanaf nu vooral over deze wegen zal gebeuren. In dezelfde

periode worden kerkhoven verboden nabij de stedelijke kerken. Op deze manier kwam er ook extra ruimte vrij in de steden Ieper, Mesen en Poperinge en werd aan de rand van de toenmalige stad een nieuw kerkhof ingeplant.

In de tweede helft van de 18de eeuw vindt de zogenaamde agrarische evolutie plaats, met onder meer de intrede van de aardappelteelt. Dit zorgt voor een aanzienlijke bevolkingstoename en dus ook van de bebouwing in de streek. Daarbij valt op dat de regio een ware verstening kent in vooral de eerste helft van de 19de eeuw. In de steden is de bevolkingstoename dan weer te merken aan de bouw van de vele beluiken.

De Franse revolutie en de start van de Belgische natie hadden een enorme impact op het uitzicht van de streek. De afschaffing van de feodaliteit zorgde voor de creatie van de gemeenten in 1795, waarbij de parochie-indeling werd overgenomen. Naast nieuwe gemeentehuizen werden door nieuwe wetgeving in ieder dorp en stad ook schoolgebouwen opgericht. De heropstanding van verschillende kloosterordes na de Franse revolutie en de economische crisis van halfweg de 19de eeuw resulteerden in de oprichting van nieuwe zorginfrastructuur, waarbij welgestelde personen zorgden voor de nodige financiële inbreng.

Dat de Eerste Wereldoorlog tot stilstand kwam in de Westhoek zorgde voor twee zaken: Het vroegere landschap werd in vier jaar bovengronds totaal verwoest, wat vandaag de dag de leesbaarheid van dit gelaagde landschap bemoeilijkt. Maar anderzijds zijn de restanten van deze Eerste Wereldoorlog zelf waardevol erfgoed dat voor de komende generaties bewaard moet blijven. Naast de vele militaire begraafplaatsen en herdenkingsplaatsen, is op sommige plaatsen het oorlogslandschap goed bewaard gebleven en archeologisch onderzoek toont aan dat 50 cm onder het bestaande looppniveau het verhaal van de Eerste Wereldoorlog nog perfect te lezen valt.

Na vier jaar gruwel werd de streek beetje bij beetje terug opgebouwd. Er kwam een typische architectuurstijl tot stand bij de heropbouw van de streek: 'de wederopbouwarchitectuur'. Deze architectuur komt overal in de regio voor en geeft een heel eigen karakter aan onze streek en bezit dus een grote erfgoedwaarde. Door de snelle bouwperiode werd een grotere uniformiteit bekomen dan de bebouwing in het verleden, waardoor de historische gelaagdheid van de dorpen vervaagde. De inrichting van de dorpen zelf onderging dan weer weinig veranderingen, behalve wat verschuivingen van de rooilijnen, verbreding van de wegen of de creatie van een nieuwe open ruimte.

“Vanaf de jaren 1960 verkleint de kloof tussen stad en dorp. Ook op het platteland willen de mensen comfortabel en eigentijds wonen. Oude huizen ondergaan een facelift en er verschijnen nieuwe, moderne woningen in de dorpen. Voor ontspanning of inkopen nemen de dorpsbewoners liefst de auto naar de stad waar ze kunnen kiezen uit een ruimer aanbod. Werk veraf wordt bereikbaarder met de wagen. In de nabijgelegen steden groeit de tewerkstelling. Meer en meer lopen de dorpen leeg.

Vandaag trekt de stilte van de dorpen en de schoonheid van het landschap steeds meer rustzoekers aan uit de steden. Overal in de streek worden huizen omgebouwd tot vakantiewoning. Er komen horecazaken bij. Ook het aantal 'inwijkelingen' neemt gestaag toe: ze renoveren huizen en boerderijen en komen er permanent wonen.”

— Bron: 'Landschap in Versnelling'

Deze tentoonstelling geeft een beeld van hoe het grondgebruik, de bewoning, de mobiliteit, het toerisme en de natuur het Heuvellandse landschap en zijn dorpen hebben gevormd (t.e.m. februari 2020 in het Bezoekerscentrum in Kemmel).

B. Leven

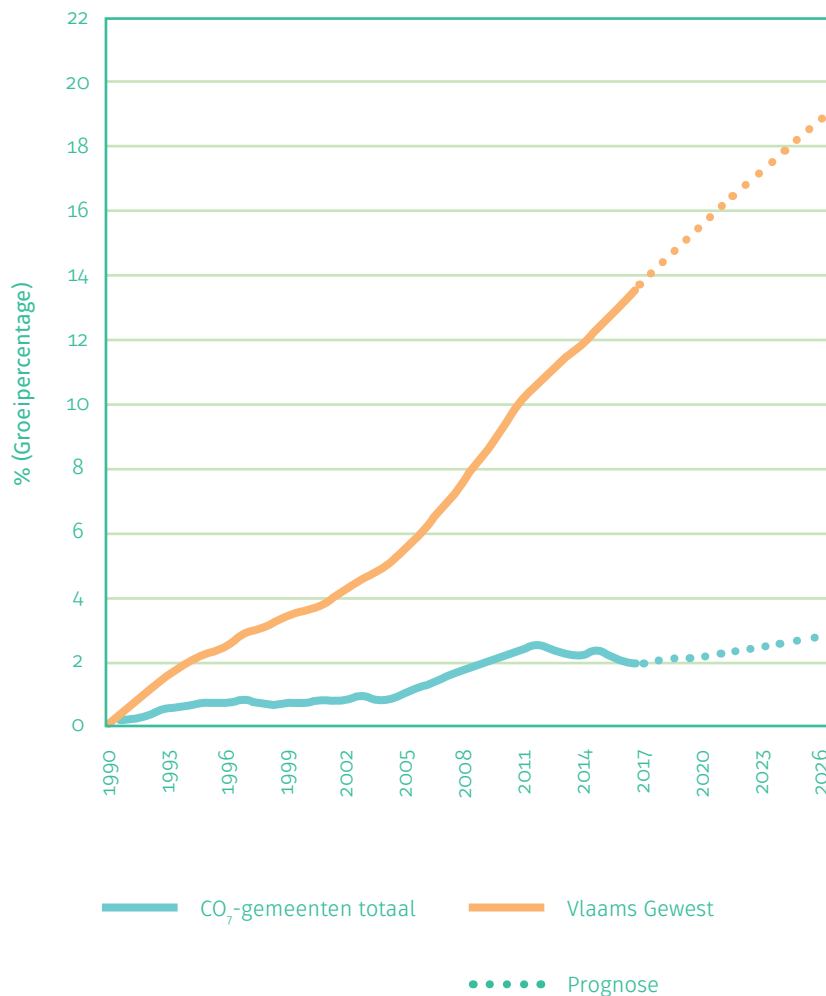
Op 1 januari 2019 bedroeg het bevolkingsaantal **87.512 inwoners** in de CO₇-regio. Ten opzichte van 2005 zien we een lichte toename van het inwonersaantal. Zo'n 60% van de inwoners bevindt zich in de leeftijdscategorie 20 tot 64 jaar. Jongeren tot 19 jaar vormen 20% van de bevolking, net als 65-plussers. Binnen het segment van de 65-plussers is er een toenemend aantal 80-plussers (verzilvering).

De Zuidelijke Westhoek is één van de **dunbevolktste** regio's in Vlaanderen. De gemiddelde bevolkingsdichtheid in de CO₇-regio bedraagt 177 inwoners/ha ten opzichte van 482 inwoners/ha in het Vlaams Gewest (2017). Voor de gemeente Heuvelland gaat het om 83 inwoners/ha, voor Ieper is dit 268 inwoners/ha.²

	GEMEENTE	AANTAL INWONERS 01/01/2019
Bevolkingscijfers januari 2019 (Bron: Provincies in cijfers)	Heuvelland	7.909
	Ieper	34.845
	Langemark-Poelkapelle	7.819
	Mesen	1.065
	Poperinge	19.702
	Vleteren	3.691
	Zonnebeke	12.481
	TOTAAL	87.512

Alhoewel het groeipercentage van de bevolking in de regio ver onder de Vlaamse curve blijft, toont onderzoek aan dat er een positieve toename is van de bevolking in de Westhoek (met uitzondering van de kustgemeenten). De vaak aangehaalde braindrain wordt zo gerelativeerd. Er is verlies in de leeftijdsgroep 20-24 jaar, maar dit wordt gecompenseerd door braingain in een latere leeftijdsgroep.³

Bevolkingsprognose in de CO₇-regio vergeleken met Vlaams Gewest
(Bron: Provincies in cijfers)

De regio heeft een laag aantal inwoners met een niet-Belgische (geboorte)nationaliteit of herkomst (3.718 in 2018). Het percentage is sinds 2001 wel verdubbeld. Niettegenstaande het beperkte aantal mensen, zien we een grote variëteit in nationaliteiten. Er is sprake van een **'micro-superdiversiteit'**.⁴ In het opvangcentrum van Fedasil in Poelkapelle verblijven 246 asielzoekers. In die groep zijn 33 nationaliteiten aanwezig (hoofzakelijk personen uit Afghanistan, Irak en Palestina).⁵ Op korte termijn komen er daar (tot 80) opvangplaatsen bij. Cijfers van 2017 geven aan dat 60% van de bevolking ervaart dat de verschillende culturen goed samenleven in de CO₇-regio. In Langemark-Poelkapelle ligt dit percentage beduidend lager (40%). De gemeente zet er in op participatieve projecten met Fedasil en laagdrempelige activiteiten om de (buurt)bewoners te sensibiliseren.

Op vlak van **sociale cohesie** scoort de Zuidelijke Westhoek algemeen goed. Cijfers van 2017 geven aan dat het merendeel van de inwoners veel contact heeft met andere buurtbewoners (64%), dat men het aangenaam vindt om met buurtbewoners te praten (87%) en dat er zorg wordt gedragen voor elkaar (75%). Een sterk sociaal weefsel stimuleren, doen gemeenten onder meer door het ondersteunen van burgerinitiatieven (speelstraat, wijkfeest ...).⁶ Algemeen is er een hoge tevredenheid over het wonen en leven in de regio. De regio scoort boven het Vlaamse gemiddelde op vlak van tevredenheid over de buurt (82% t.o.v. 79% Vlaamse gemiddelde – 2017) en fierheid over de regio (77% t.o.v. 69%). Daartegenover staat de eerder gesloten houding van de West-Vlaming. Die maakt dat bij psychische en emotionele problemen de stap naar hulpverlening groter is. De zelfdodingscijfers in

West-Vlaanderen (vijf zelfdodingen per week in 2016) liggen hoger dan in de andere Vlaamse provincies. Met de campagne 'Oe ist?' (2014-2017) zette de Provincie West-Vlaanderen mensen – en in het bijzonder jongeren – aan om beter te praten en luisteren naar elkaar.

Armoede in een plattelandsregio is vaak minder zichtbaar omdat problemen vaak verborgen gehouden worden voor de buitenwereld. Bovendien is het ook moeilijker om zorgproblemen voor bijvoorbeeld de ouder wordende bevolking op te lossen, naarmate de zorgbehoevenden meer verspreid wonen.⁷ In de Westhoek hebben Ieper en Poperinge het hoogst aantal kansarme buurten.⁸ Armoede is een multidimensionaal probleem, waar specifieke bevolkingsgroepen kwetsbaarder voor zijn. Het **gemiddelde inkomen per inwoner** in de regio is beduidend lager (16.084,14 euro) dan in Vlaanderen (18.970 euro) (2015). Met een gemiddelde van 13.443 euro inkomen/per inwoner ligt dit in Mesen bijzonder laag. Het werkloosheidspercentage bedraagt er 13% (2015). Per 1.000 inwoners zijn er gemiddeld 2,34 (equivalent) leefloontrekkers (2017, Vlaams gemiddelde: +5). 7.963 inwoners hebben recht op een verhoogde tegemoetkoming. Van de 65-plussers maakt 6% (of 1.076 inwoners) gebruik van de inkomensgarantie voor ouderen en 12% van een tegemoetkoming in de zorgverzekering. Het percentage huishoudens dat betalingsmoeilijkheden heeft, is gemiddeld 8% met een uitschieter in Mesen van 15%. Meer dan 1.000 gezinnen wachten op een sociale woning.⁹ Ruim 3.000 leerlingen (2017) in basis- en secundair onderwijs ontvangen een schooltoelage, omdat het gezinsinkomen laag is.¹⁰

Factoren als vervoersarmoede, wegvallende dienstverlening, beperkte bestuurskracht van de gemeenten en specifieke woonnoden op het platteland werken uitsluiting in de hand.¹¹ Deze elementen worden onderzocht in leefbaarheidsonderzoeken die dienen als basis voor het toekomstige **dorpenbeleid** in de Westhoek. In het kader van het Interregproject PARTONS 2.0 wordt zo onder meer nagedacht met inwoners over hun dorp en het dienstenaanbod. In Krombeke (Poperinge) onderzoekt men de mogelijkheden van een dorpsclub: een ontmoetingsplek waar vraag en aanbod gecentraliseerd worden, afhankelijk van de behoeften van het dorp. Via oproepen worden bewonersplatformen, dorpsraden, buurtwerkingen actief bevraagd naar ideeën om van de Westhoek een betere plek te maken om te wonen, te leven en te werken.

C. Wonen

Het werkingsgebied van CO₇ heeft een totale oppervlakte van 50.601 ha. De bebouwde oppervlakte in de CO₇-gemeenten bedraagt 6.055 ha (2017). De regio heeft een eerder oud gebouwenpatrimonium: 45% van het gebouwenbestand dateert van voor 1946 (t.o.v. 27% op Vlaams niveau). Voor de gemeenten Heuvelland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Mesen en Zonnebeke gaat dat over gebouwen die na WO I en tussen 1946 gezet zijn, veelal wederopbouwarchitectuur. Voor Poperinge en Vleteren gaat het ook om 18de- en 19de-eeuws patrimonium.

	GEBOUWEN OPGERICHT VOOR 1946	GEBOUWEN	%
Aantal gebouwen opgericht voor 1946 t.o.v. totaal aantal gebouwen (2018) (Bron: Kadaster – Provincies in cijfers)	Heuvelland	2.500	55%
	Ieper	7.245	43%
	Langemark-Poelkapelle	1.561	40%
	Mesen	334	57%
	Poperinge	4.319	41%
	Vleteren	823	42%
	Zonnebeke	2.472	40%

Op regioniveau is de oppervlakte aan appartementsgebouwen meer dan verdubbeld in minder dan tien jaar tijd (van 18ha in 2008 naar 39ha in 2017), vooral in de stedelijke kernen van Ieper en Poperinge. In dezelfde periode was er een toename van 331 ha aan huizen en hoeves. Er is een toenemende druk op de open ruimte en op het oude gebouwenpatrimonium.

De regio telt in totaal 37.182 huishoudens, waarvan 31% alleenwonenden. Van de 11.376 alleenwonenden be draagt het aandeel 80-plussers 2.474. 1.520 van de inwoners in de CO₇-regio verblijft (in 2018) niet in een privaat huishouden (woonzorgcentra, gevangenis ...). In de regio wordt 15% van de minderjarige kinderen in een een-oudergezin opgevoed, wat tot een groter armoederisico leidt.

Mobiliteit is een heikel punt in de rurale context van de Westhoek. De ontsluiting van de Zuidelijke Westhoek richting Vlaanderen gebeurt via de A19 Ieper-Kortrijk. De ontsluiting richting Frankrijk gebeurt via de A25 tussen Duinkerke en Rijsel en de verbindingsweg Steenvoorde-Poperinge. Knelpunt is de noord-zuidverbinding binnen de Westhoek, aangezien de A19 bij de aanleg niet is doorgetrokken tot aan de E40 in Veurne. Dit zorgt voor mobiliteitsproblemen langs de N8 tussen Ieper en Veurne, waar verschillende dorpskernen veel en zwaar verkeer moeten ondergaan.

De lokale mobiliteit is voorzien door verschillende regionale wegen, waar de doorstroom vlot kan gebeuren. Het openbaar vervoer in de regio heeft verschillende knelpunten. Zo is er enkel een treinverbinding tussen Poperinge en Kortrijk en vertrekt er maar één trein per uur richting de rest van Vlaanderen. De verbinding met het noorden van de provincie blijft moeilijk. Ook het busverkeer in de regio is problematisch te noemen. Door het grote buitengebied en de vele kleine kernen in de streek wordt de basisnorm niet gehaald. Het aanbod is in eerste instantie afgestemd op de schoolgaande jeugd. Fietsveiligheid is een aandachtspunt. Ongeveer een derde van de inwoners vindt het onveilig fietsen in zijn of haar gemeente. De voorbije jaren werden verschillende fietspaden (her)aangelegd.

Er zijn een beperkt aantal alternatieven voor **duurzame mobiliteit** in de regio. In Ieper zijn drie wagens beschikbaar via Cambio autodelen. In Poperinge is in 2018 een plaatselijke LETSgroep met een autodeelgroep gestart. De gemeenten investeren in oplaadpunten voor elektrische auto's en fietsen. Ook binnen de stadsdiensten wordt het gebruik van de elektrische dienstfiets gepromoot en worden CNG-voertuigen ingezet. Bij het station van Ieper en Poperinge zijn Blue-bikefietsen.¹²

Het zwak uitgebouwde openbaar vervoer maakt dat de auto domineert: 95% van de inwoners beschikt over minstens één wagen in het gezin (2017). Tussen 2008 en 2017 steeg het aantal ingeschreven personen- en bedrijfs-wagens met 11%. Het aandeel van inwoners dat zich minstens één keer per week te voet of per fiets verplaatst, is lager dan het Vlaamse gemiddelde. Wie niet over een wagen beschikt, kan zich moeilijk verplaatsen in de Zuidelijke Westhoek.

In 2016 selecteerde de Vlaamse Regering de Westhoek als pilootregio voor de invoering van ‘basisbereikbaarheid’ en het opmaken van een vervoerplan waardoor het openbaar vervoer in de regio meer op basis van de mobiliteitsvraag zou gaan rijden.¹³ Ook vanuit de ondernemerswereld wordt de nood aan degelijke, interne en externe ontsluiting van de Westhoek gesignaleerd.¹⁴

D. Leren

Het **basis- en secundair onderwijs** telt ruim 15.000 leerlingen. In alle CO₇-gemeenten is basisonderwijs uitgebouwd (65 vestigingsplaatsen). Buitengewoon onderwijs telt drie vestigingsplaatsen (Ieper, Poperinge, Zillebeke) in de regio. Er zijn twee methodescholen in de regio: Steiner in Ieper (basisonderwijs), Freinet in Poperinge (basisonderwijs en eerste graad secundair onderwijs).

Enkel in Ieper en Poperinge is secundair onderwijs georganiseerd (op 13 locaties). Dat maakt dat ruim de helft van de schoolgaande jeugd in de regio secundair onderwijs volgt buiten de eigen gemeente. In Ieper kan een HBO5-opleiding gevolgd worden in de opleiding verpleegkunde (Vives) en management assistent (CVO Westhoek).¹⁵ Er zijn geen instellingen voor hoger onderwijs in de regio gevestigd.

Leerlingenaantallen (2017) (Bron: Departement Onderwijs en Vorming van de Vlaamse Gemeenschap, Provincies in cijfers)	Leerlingen gewoon kleuteronderwijs	3.344
	Leerlingen buitengewoon kleuteronderwijs	15
	Leerlingen gewoon lager onderwijs	5.615
	Leerlingen buitengewoon lager onderwijs	384
	Leerlingen gewoon voltijds secundair onderwijs	5.626
	Leerlingen deeltijds beroepssecundair onderwijs	109
	Leerlingen bijzonder secundair onderwijs	349
	TOTAAL	15.442

In een landelijke regio als de Zuidelijke Westhoek is het **deeltijds kunstonderwijs** een belangrijke speler. Dé Academie Ieper en De Kunstacademie Poperinge zijn actief in verschillende (deel)gemeenten in de regio (Ieper, Poperinge, Zonnebeke, Heuvelland, Vleteren, Langemark-Poelkapelle). Ze hebben een divers en hedendaags aanbod in de domeinen muziek, beeld en woord/drama (o.a. podcast maken, textiel/kant-atelier, impulsatelier voor mensen met een verstandelijke beperking ...).

In het kader van **levenslang en levensbreed leren** zijn verschillende organisaties in de regio actief: CVO (Ieper en Poperinge), Open School Brugge-Oostende-Westhoek (= Centrum voor Basiseducatie), Syntra West (Ieper) en Argos (Ieper). VormingPlus Oostende-Westhoek heeft in de regio een ruim aanbod (cursussen, lezingen, workshops, uitstappen) en een breed netwerk (o.a. bibliotheken, cultuur- en gemeenschapscentra, dienstencentra ...).

E. Ondernemen

In het Streekpact 2013-2019 lezen we dat de Westhoek goed 'boert'.¹⁶ Cijfers van 2018 voor arrondissement Ieper bevestigen dat deze tendens zich verderzet.¹⁷ De **ondernemingsgraad** is hoog (18% t.o.v. 12% in West-Vlaanderen en 10,8% in het Vlaamse Gewest) en blijft stabiel. Er zijn net geen 9.000 actieve ondernemers in de CO₇-regio. Het ondernemerschap is gedurfd en innovatief, met industriële marktleaders en sterk groeiende KMO's.¹⁸ Het aantal jobs zit in stijgende lijn en de werkloosheidsgraad is laag (4,4% t.o.v. 5% in West-Vlaanderen en 6,4% in het Vlaamse Gewest).

Toch zijn er ook uitdagingen op de arbeidsmarkt. Binnen de groep van werklozen zijn het vooral laaggeschoolden die moeilijk een plaats op de arbeidsmarkt vinden. Ruim de helft van de werkzoekenden is laaggeschoold en langdurig werkloos.¹⁹ In de periode 2013-2017 verdubbelde het aantal vacatures in de Westhoek voor hooggeschoolden van 770 naar 1.500. Toch geraken verscheidene functies niet ingevuld.

Dat er in de regio geen hoger onderwijs wordt aangeboden, zorgt voor een uitstroom. Met campagnes als '**Westhoek. De Nieuwe Wereld**' wordt het authentieke én het innovatieve van de regio in de kijker gezet. De campagne wil tonen hoe aantrekkelijk het is om in de regio te wonen, werken en ondernemen.

In de **landbouwsector** zijn er ruim 1.400 landbouwondernemingen actief.²⁰ Het aantal landbouwbedrijven in de regio daalt, maar de grootte van de bedrijven stijgt. Ook de leeftijd van de landbouwers stijgt, wat maakt dat een verdere afname van het aantal ondernemingen te verwachten valt. Landbouwers zoeken actief naar innovatie in teelten en nieuwe afzetmarkten. Specifiek voor de regio is de hopteel (18 hoptelers), waarvoor het vinden van een afzetmarkt blijvende inspanningen vraagt.²¹ De schaalvergroting in de landbouw zorgt ervoor dat kleine traditionele erven geflankeerd worden door grote loodsen. Deze loodsen hebben een grote impact op het omringende landschap. Ook met de windmolens stelt zich de vraag wat de impact is op het omringende landschap. Er wordt gewerkt aan een provinciaal afwegingskader.

De Westhoek is een toonaangevende **toeristische regio** in Vlaanderen en is koploper op het vlak van plattelands-toerisme. Ieper (vooral hotels en gastenkamers) en Heuvelland (vooral campings, vakantiewoningen en jeugd-logies) hebben de grootste logiescapaciteit in de Westhoek. Open ruimte wordt als dé toeristische troef van de Westhoek gezien. Na de sterke focus op de herdenkingsperiode van de Eerste Wereldoorlog stelt de toeristische sector het authentieke van de Westhoek meer centraal. Bouwkundig erfgoed, archeologische sites en het landschap worden als betekenisvolle plekken gezien. Ook de *couleur locale*, volksspelen, tradities, volksmuziek en stoeten krijgen een plek in de actiedomeinen van Westtoer waarin beleving centraal staat. Gidsen worden opgeleid tot animatoren en de streekmusea, die de voorbije jaren hun bezoekersaantal zagen dalen, worden meer en meer 'belevingshuizen'. Duurzame verankering, in de zin van bewaren en ontsluiten van verhalen en erfgoed voor de volgende generaties, is toeristisch waardevol. Erfgoedlogies of logies rond streekpersonages en -thema's worden gestimuleerd. De sector is vragende partij voor samenwerking met organisaties die duurzaam inzetten op landschapsontwikkelingen en erfgoedwaarden.²²

Open ruimte en landschappen worden niet enkel toeristisch gevaloriseerd, maar zijn ook bepalend voor de **streekidentiteit** in West-Vlaanderen. Onderzoek uit 2019 toont aan dat de nabijheid van de kust en de zeelucht, het platteland en de rust, de vriendelijkheid van de mensen, de cultuur en het eten, en hun eigen accent door de West-Vlamingen als de belangrijkste troeven worden gezien.²³ Ook op regioniveau wijst onderzoek uit dat de Westhoek een regio is waar men zich mee kan verbinden en identificeren.²⁴ Landschapsbeleving is trouwens een belangrijke vrijetijdsactiviteit. Een derde van de inwoners van de CO₇-regio bezoekt meer dan maandelijks een bos, park of groenzone. Meer dan 40% doet dit maandelijks.

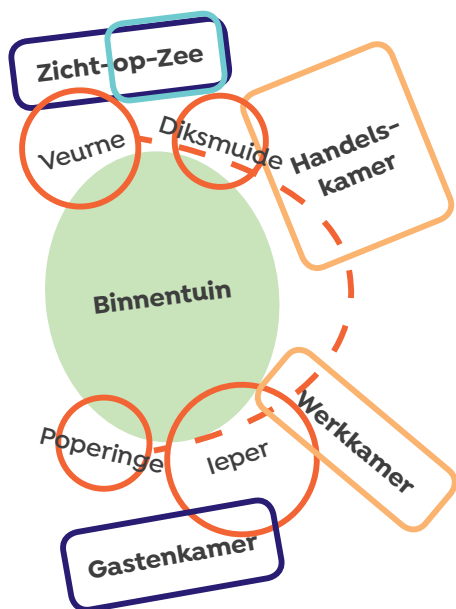
F. Samenwerking

De Westhoek heeft een sterke traditie van samenwerken op zowel bestuurlijk als projectmatig vlak. Nu de provincies niet langer persoonsgebonden bevoegdheden zoals sport, jeugd, welzijn, of cultuur uitoefenen worden de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden des te meer bevestigd.

De lokale besturen vinden elkaar in het **Westhoekoverleg**, een samenwerkingsverband tussen de achttien steden en gemeenten in de Westhoek (sinds 1994). Samen met de gebiedsgerichte werking van de provincie West-Vlaanderen bouwen ze de streekwerking uit. Vanuit het Esenkasteel werken ze aan de ontwikkeling van de Westhoek. Partners zijn: Westtoer, Westhoekoverleg en de West-Vlaamse Intercommunale (WVI). Er worden intersectorale projecten en initiatieven opgezet rond allerlei thema's: mobiliteit, water en landbouw, leefbaarheid van dorpen, de specifieke rol van steden, de herdenking van WO I, energie en wonen, biodiversiteit, ontspanning, recreatie, tewerkstelling, landschap ... Heel vaak wordt er ook samengewerkt over de grens met partners in Noord-Frankrijk.

(Vrijwillige) samenwerking bereikt echter zijn grenzen. Zo is er binnen de regio nog maar weinig samenwerking voor gemeentelijke kerntaken (beleids- en beheerstaken). Juist op die punten komt de bestuurskracht van de gemeenten onder druk te staan (éénmansdiensten, geen gekwalificeerd personeel beschikbaar, financiële druk ...). Het debat over autonomie van de gemeenten en schaalvergroting wordt gevoerd. Nieuwe scenario's van samenwerking (federatief model) dringen zich op.²⁵ In juni 2019 lanceerden vier Westhoeksteden (Ieper, Poperinge, Veurne, Diksmuide) het **Memorandum 'Slim samenwerken'** als opzet naar een gesprek met de Vlaamse overheid. Met de opmaak van een regiodeal willen de steden als proeftuin worden gezien voor de ontwikkeling van een ambitieus plattelandsbeleid. Zij vragen een aangepaste ondersteuning en financiering voor specifieke uitdagingen zoals het beheer van de open ruimte en de organisatie van voorzieningen in een kleinstedelijk gebied zonder centrumstad.

Binnen de Westhoek is er ondanks de sterke streekidentiteit toch een interne diversiteit. In 2011 werd met gemeenten, provincie en middenveld een bestuurlijke strategie ontwikkeld op basis van een sociaalgeografische analyse en een participatief traject.²⁶ De metafoor van een Romeinse villa met veel kamers werd gebruikt om de interne diversiteit aan te tonen. Iedere kamer heeft eigen uitdagingen en troeven, samen dragen ze bij tot de integrale ontwikkeling van de streek.

Als een Romeinse villa is het huis gegroepeerd rond een grote open "Binnentuin". Rond de tuin ligt een Arcade van steden, die als zuilen het gebouw stutten: Veurne, Diksmuide, Ieper en Poperinge. Dit zijn kernen met een divers aanbod aan werk en voorzieningen, en een gemengd woningaanbod. Aan de buitenkant van het gebouw bevinden zich de vier kamers: Zicht-op-Zee, de Handelskamer, de Werkkamer en de Gastenkamer. De kamers zijn minder stedelijk, de werkgelegenheidsstructuur wordt gedomineerd door één of enkele sectoren, het aanbod is beperkter, ze zijn eerder aangewezen op de stedelijke kernen binnen of buiten de Westhoek.²⁷

↖ **Syntheseschets ruimtelijke structuur:**
Westhoek, een huis met veel kamers.

Binnen de vrijetijdssector zet de **Dienstverlenende Vereniging (DVV) Westhoek** – deelwerking vrije tijd op een innovatieve manier in op blinde vlekken, actuele tendensen en opportuniteiten, in nauw overleg met lokale en bovenlokale actoren. Er is binnen het domein vrije tijd een focus op vrijetijdsparticipatie (o.a. lokaal netwerk personen in armoede, UTPAS Westhoek), jeugdbeleid (psychisch welzijn, mobiliteit) en onderwijs (o.a. preventie schooluitval). DVV Westhoek organiseert overleg met de jeugdsector (Pas Partoe, themagericht vb. 'jeugdhuizen'), vrijetijdsactoren en ondersteunt een Lerend Netwerk Flankerend Onderwijs. Binnen het domein vrije tijd is er overleg op verschillende niveaus (zowel met politieke mandatarissen, diensthoofden als functionarissen). De dienst treedt ook op als middelennetwerk (vb. groepsaankoop sportmateriaal).²⁸

CO₇ bouwde de voorbije jaren een sterke projectmatige samenwerking op met de culturele projectvereniging Achthoek, actief in de Noordelijke Westhoek. Ook met de voorlopers ervan, de projectverenigingen 5-art en Hout- & Blooteland, waren samenwerkingsovereenkomsten. Vanaf 2020 gaan de acht gemeenten in het Noorden verder onder de vlag van twee nieuwe organisaties: 'Viertoren' (Koksijde, Veurne, De Panne, Nieuwpoort) en 'IJzervallei' (Diksmuide, Houthulst, Lo-Reninge, Alveringem). Verschillende streekactoren (o.a. DVV Westhoek, Regionaal Landschap Westhoek en CO₇) willen in het najaar van 2019 in gesprek gaan met de nieuwe projectverenigingen om de toekomstige samenwerking verder vorm te geven.

G. Cultuur en erfgoed

a. Cultuur

Tevredenheid over cultureel aanbod

Op vlak van cultuur is 57% van de inwoners tevreden over de culturele voorzieningen in de eigen gemeente. Culturele evenementen in de eigen gemeente worden door 43% van de inwoners maandelijks bijgewoond. Slechts 5% geeft aan meer dan 12 keer per jaar een dergelijk evenement bij te wonen. Gelijkaardige percentages zien we bij deelname aan culturele evenementen in andere gemeenten. In de landelijke gemeenten in de regio zijn de bewoners voor cultuurbeleving vaak aangewezen op het aanbod van de buurgemeenten.

De respons uit de regio op het onderzoek CultuurContentement (2017) was beperkt. Slechts 51 deelnemers gaven een inkijk in hun cultuurbeleving. Het merendeel is hoger opgeleid, cultureel actief en geëngageerd (vereniging, vrijwilliger) en heeft een gemiddelde leeftijd van 45/43 (m/v) jaar. Algemeen geven ze een goede waardering voor cultuurvriendelijke gemeente.²⁹

Verenigingsleven en amateurkunsten

Er zijn 282 afdelingen van sociaal-culturele verenigingen in de regio actief, goed voor 20.837 leden. Ter vergelijking: 22.590 inwoners zijn lid van een sportvereniging (45% van de inwoners sport minstens wekelijks).

Verjonging van het ledenbestand is een veelgehoorde uitdaging bij verenigingen om een actieve werking op lange termijn te kunnen garanderen. Het traditionele lidmaatschap en langdurige engagementen (in een bestuursfunctie) komen onder druk te staan. De amateurkunsten zijn in het verenigingsleven goed vertegenwoordigd in harmonieën, fanfares, koren, toneelverenigingen, fotoclubs en kunstkringen.

	GEMEENTE	LEDEN CULTURELE VERENIGINGEN
Leden culturele verenigingen (2017, Vrijtijdsmonitor)	Heuvelland	2.219
	Ieper	8.313
	Langemark-Poelkapelle	3.052
	Mesen	30
	Poperinge	5.894
	Vleteren	1.329
	Zonnebeke	4.888
	TOTAAL	20.837

Bibliotheek wordt belevingscentrum

Alle CO₇-gemeenten hebben een bibliotheek en/of uitleenposten. In de vorige beleidsperiodes werd er sterk geïnvesteerd in de renovatie en/of bouw van nieuwe complexen voor de bibliotheken. Sinds 2016 hebben gemeenten de autonomie om hun bibliotheekwerking uit te bouwen. Alle CO₇-gemeenten ondertekenden in 2018 het bibliotheekcharter dat in de campagne #Bibvooriedereen (door VVBAD) werd opgesteld.

Van de totale bevolking in de regio is minder dan 20% lid van de bibliotheek. Onder de groep van jongeren tot 15 jaar bedraagt dit 35%. Meer dan de helft van de inwoners geeft aan nooit de bibliotheek te bezoeken. 30% bezoekt de bib gemiddeld maandelijks, 15% meer dan maandelijks. Recent gebruikersonderzoek³⁰ geeft aan dat de frequentie en de duur van de bibliotheekbezoeken stijgt. Alhoewel ontlener van materiaal belangrijk blijft, wordt ook de bibliotheek als belevingscentrum (activiteiten, ontmoeting) door de gebruiker als belangrijk beschouwd. De bib wordt aanzien als een plaats van informatie en als een aangename omgeving om tijd in door te brengen. Vooral anderstaligen, studenten, laaggeschoolden geven aan de bib als ontmoetingsplaats te waarderen.³¹ Digitale geletterdheid, e-inclusie en mediawijsheid zijn uitdagingen waar de bibliotheken een taak in opnemen omdat ze een motor zijn voor maatschappelijke integratie. Het zijn vooral laagopgeleiden, mensen met een beperkt inkomen en ouderen die zwakke digitale vaardigheden hebben. 39% van de Belgische bevolking worstelt hiermee. Van de Belgen heeft 10% (tussen 16 en 74 jaar) zelfs nog nooit gebruik gemaakt van het internet.³²

De bibliotheken van Biblio₇ hebben als missie het delen van middelen en kennis om zo uit te groeien tot een plek waar maximale kansen zijn voor persoonlijke ontwikkeling, beleving, participatie en creatie.³³ Het aantal en de diversiteit aan activiteiten (vaak in samenwerking o.a. met VormingPlus, Open School, Argos) hangt samen met de grootte van de bibliotheek. De bibliotheken zetten in op leesbevordering (klasbezoeken, auteurslezingen, leesgroep ...), maatschappelijke vorming (lezingen, voordrachten, praattafels anderstaligen ...) en ondersteuning van digitale educatie (computerklassen, persoonlijke begeleiding ...). De doelgroepen voor educatie zijn overwegend kinderen, volwassenen, senioren en scholen. De jeugdwerking is een belangrijke pijler van de bibliotheek, wat zich ook vertaalt in de collectie: minstens 1/3 van de collectie is bestemd voor kinderen en jongeren. Elke bibliotheek beschikt ook over een equipe vrijwilligers.

© Xavier Truant — Illustratie voor Biblio₇, (2019) ↑

Kunsten

1. Beeldende kunsten

Tentoonstellingen vinden plaats in culturele locaties, maar evenzeer in alternatieve locaties wegens een gebrek aan voldoende uitgeruste infrastructuur in de diverse gemeenten. Openluchttentoonstellingen (o.a. Open Sites, De Passanten – Ieper; Kunstenfestival Watou), maar ook kleinschalige opstellingen (o.a. in gemeentehuis Langemark-Poelkapelle) en particulier initiatief (o.a. in cafés) kennen een opmars. Er zijn een beperkt aantal galerijen in de regio (o.a. De Queeste Art in Abele/Poperinge, Art Gallery Vandevoorde in Ieper). Er is weinig onderlinge samenhang tussen deze initiatieven.

2. Muziek

Muziekcentrum Dranouter ontvangt als enige speler in de regio een structurele werkingssubsidie binnen het Kunstendecreet. Dranouter – Festival of New Traditions is een jaarlijkse trekpleister voor heel wat muzikliefhebbers. De gemeente Heuvelland en Muziekcentrum Dranouter hebben een structurele samenwerking met het oog op participatie van de lokale gemeenschap. Dit krijgt onder meer vorm in de organisatie van Cultuurdagen (voor de lokale basisscholen), gezamenlijke activiteiten en gedeelde promotie. Op muzikaal gebied is er een toename van festivals, vaak met een alternatief programma dat focust op een jong doelpubliek (o.a. Highlight Festival Ieper). Duurzaamheid staat op verschillende (kleinschalige) festivals hoog op de agenda (o.a. Bal-à-deuse Poperinge, Bus[K] Ieper). Ieper Hardcore Fest (organisatie Vort'n Vis) neemt op dat vlak zelfs een voorbeeldfunctie op.

Daarnaast is er een ruim aanbod aan laagdrempelige muzikale evenementen in de regio (o.a. Marktrock Poperinge, Bezemrock Zonnebeke, Les Halles Musicales Ieper, Frietrock Ieper, Parkconcerten Poperinge) binnen diverse genres. Bluesfestival Haringe en Gregoriaans Festival Watou trekken een publiek van buiten de regio aan.

Voor klassieke muziek wordt, in opvolging van de jarenlange werking van West Classic, een samenwerking opgezet tussen de gemeenten Ieper, Poperinge, Zonnebeke en Heuvelland voor de periode 2020-2022. Om een stabiel en hoogwaardig label te ontwikkelen wordt een kwalitatieve programmatie met de nodige zorg voor omkadering uitgewerkt.

Hypnoiz is een alternatieve concertwerking die onder de vleugels van Jeugdhuis JOC Ieper op regelmatige basis concerten organiseert waar sfeer, kwaliteit en jong opkomend talent centraal staan. Naast de reguliere concertavonden organiseren ze ook kunstprojecten (o.a. A New Breeze met artistieke workshops).

3. Film

Een filmzaal of bioscoop ontbreekt vooralsnog in de regio, wat niet wegneemt dat er diverse initiatieven rond (kort)filmvoorstellingen zijn (Filmuniversiteit Ieper, Filmmozaïek (Cultuur Poperinge), filmvertoningen in de bibs ...).

4. Podiumkunsten

Enkel in Ieper is er een gemeentelijk cultuurcentrum (categorie B), dat met de bouw van Het Perron (2011) zorgde voor een culturele stimulans in de regio. Het cultuurcentrum werkt samen met Cultuur Poperinge, gemeente Heuvelland en diverse partners voor de uitgave van een culturele seizoensbrochure (Muziekcentrum Dranouter, Davidsfonds Academie, VormingPlus, Comedyshows, Filmuniversiteit Ieper, JEFI-Kinderfilms).

Het lokale amateurtoneel leeft in de regio. Aan de 2/3-jaarlijkse theaterwandelingen in Ieper (De Nocturnes) en Poperinge ('De Totetrekker van Poperinge' in 2019) werken verschillende toneelverenigingen mee. De formule

van de theaterwandeling is ook op andere locaties succesvol (Vleteren, Langemark, Zonnebeke, Provinciedomein De Palingbeek ...). Het jaarlijkse theaterfestival Spots op West in Westouter (OPENDOEK) brengt heel wat theaterliefhebbers samen.

De Kinderbrouwerij is een gezellige familiekring waar gezinnen met kinderen op de eerste rij staan. Ze organiseren vertel- en theatervoorstellingen, al dan niet in eigen productie. Daarnaast bieden ze artistieke workshops en toeristische activiteiten aan voor families en voor groepen met volwassenen en kinderen.

5. Straattheater en circuskunsten

Stad Ieper organiseert jaarlijks De Gevleugelde Stad, het internationaal promotiefestival voor circus- en straattheater in het historisch centrum van Ieper en het natuurgebied van de vesting. Ook in andere gemeenten zien we dat straattheater een vaste waarde is geworden (o.a. Cyrusfeesten in Poperinge, Park in Zonnebeke, Theater in het Zadel).

Het vertelfestival KLAPZ! ontstond uit de verhalentradities van de gemeenten Langemark-Poelkapelle en Zonnebeke en geeft er een eigentijdse draai aan. In 2019-2022 worden met WereldKLAPZ! heldenverhalen en circuskunsten samengebracht in een creatieve productie van Belgische en Guineese artiesten.

6. Dans

Het deeltijds kunstonderwijs in de regio biedt geen aanbod dans aan. Er is privaat initiatief in verschillende van de CO₇-gemeenten. Occasioneel worden dansworkshops (o.a. Kunstendag voor Kinderen, cultuurkampjes) aangeboden en zijn er voorstellingen in CC Het Perron Ieper.

Lokaal cultuur- en vrijetijdsbeleid

In verschillende gemeenten zien we een toename van de samenwerking tussen de gemeentediensten binnen de vrijetijdssector. De Vrijetijdsmonitor geeft aan dat er (in 2017) 3.367 vrijetijdsactiviteiten waren in de regio.³⁴

Deze synergie weerspiegelt de tendens om culturele infrastructuur te bundelen op specifieke sites (bv. Kasteelpark Zonnebeke, De Neerstad Ieper, Burggraaf Frimoutpark Poperinge) en te koppelen aan andere gemeentelijke voorzieningen zoals een speelplein, de jeugddienst, een ontmoetingsruimte. Op het vlak van culturele infrastructuur hebben de CO₇-gemeenten het voorbije decennium een grote inhaalbeweging gemaakt met (het plannen van) de bouw en renovatie van nieuwe ontmoetings- en gemeenschapscentra.

In meerdere CO₇-gemeenten kent de cultuurraad een transformatie naar vrijetijdsraad, participatieraad. Vaak is er naast de adviesfunctie ook een projectwerking uitgebouwd binnen de raad (o.a. organisatie van de uitreiking van cultuurprijzen).

Participatie en UiTPAS

Deelname aan vrijetijdsactiviteiten en het uitvoeren van vrijwilligerswerk wordt maatschappelijk erkend als een bijdrage aan een gelukkig en gezond leven. De sociale component is een belangrijke factor in de strijd tegen eenzaamheid.³⁵ Participatie staat ook hoog op de gemeentelijke agenda. De spaar- en voordeelkaart UiTPAS Westhoek is een belangrijke stimulans om (op lokaal en regionaal vlak) de lokale actoren op vlak van vrije tijd en welzijn samen te brengen. Op 1 juni 2017 werd UiTPAS Westhoek in vier gemeenten gelanceerd: Diksmuide, Ieper, Poperinge en Zonnebeke. DVV Westhoek staat in voor de regionale coördinatie van UiTPAS Westhoek. CO₇ en Achthoek engageren zich voor de regionale communicatie naar een breed publiek – zo werd UiTPAS een verlengstuk van UiT in de Westhoek. Op www.uitindewesthoek.be kan je terecht voor de vrijetijdsagenda van de achttien Westhoekgemeenten.

Op 1 januari 2019 bestond het UiTPAS-aanbod in de Westhoek uit 91 aanbieders. Het gemeentelijke aanbod (uit de vier gemeenten) bestaat uit 55 balies. 33 verenigingen sloten zich aan, dit gaat over jeugdwerkorganisaties, sportverenigingen, cultuurorganisaties en sociaal-culturele organisaties. Er zijn drie bovenlokale aanbieders: Sport Na School, VormingPlus Oostende-Westhoek en Techniekacademie. Sinds de lancering van UiTPAS Westhoek in 2017 zijn er 5.412 personen met een UiTPAS Westhoek. Er zijn 3.134 pashouders zonder kansentariaf en 2.278 pashouders met een UiTPAS-kansentariaf. In 2017 en 2018 werd in totaal 47.257,38 euro korting gegeven aan mensen in armoede via het systeem van UiTPAS.³⁶ Vanaf 2020 treden ook Lo-Reninge, Mesen, Vleteren, Langemark-Poelkapelle en Heuvelland toe. Alle CO₇-gemeenten zullen dan UiTPAS Westhoek inzetten om hun participatiebeleid verder vorm te geven.

	CATEGORIE	PASHOUDER	PASHOUDER KANSENTARIEF	TOTAAL
Pashouders (met kansentariaf) Uijt in de Westhoek volgens leeftijd (3/5/2019)	kinderen (0-12 jaar)	733	348	1.081
	jongeren (13-17 jaar)	301	100	401
	studenten (18-24 jaar)	241	72	313
	25-34 jaar	303	178	481
	35-44 jaar	374	292	666
	45-54 jaar	323	305	628
	55-65 jaar	300	458	758
	65+ jaar	559	525	1.084
	TOTAAL	3.134	2.278	5.412

b. Erfgoed

De Eerste Wereldoorlog heeft voor het erfgoed in de regio verstrekkende gevolgen gehad. Eén van de rijkste archieven in Europa, het stadsarchief van Ieper, ging volledig in vlammen op. Waardevolle collecties van musea en bibliotheken gingen verloren. De archieven van Poperinge en de abdij van Vleteren hebben de oorlog overleefd. Ook buiten de regio en bij particulieren wordt nog erfgoed bewaard dat getuigt over het verleden van de Zuidelijke Westhoek.

Gelukkig is niet alles verloren gegaan. Ontgonnen archeologische sites bevatten schatten aan informatie over hoe de mens leefde. Het landschap ligt vol met linken naar vroegere periodes. Er zijn in de regio een zestigtal vastgestelde landschappelijke items, waarvan het merendeel beschermd. Belangrijke (gemeenteoverschrijdende) landschapsrelicten zijn: Ieperse Vestingen, bossen ten zuiden van Ieper; de Ieperlee en Kanaal Ieper-IJzer (Ieper en Langemark-Poelkapelle); heuvelrug Wijtschate-Mesen, West-Vlaamse Heuvels (Heuvelland en Mesen); Sint-Sixtus Bossen (Poperinge en Vleteren), Vallei Heidebeek (Poperinge); Polygoonbos, Reutelbeekvallei, Slagveld Passendale (Zonnebeke). Het bouwkundig erfgoed toont ons de rijke bouwgeschiedenis. De inventaris van het bouwkundig erfgoed telt 2.354 vastgestelde items in de CO₇-regio, waarvan ongeveer één vijfde beschermd.

Er zijn 24 beschermde stads- en dorpsgezichten in de regio (én in Vleteren, twee in Zonnebeke, drie in Heuvelland, vier in Ieper en veertien in Poperinge) en vijf beschermde cultuurhistorische landschappen (drie in Heuvelland, twee in Ieper).

Erfgoedorganisaties

In de CO₇-regio bevinden zich zeven **collectiebeherende instellingen** met een kwaliteitslabel, erkend als museum of als culturele archiefinstelling door de Vlaamse overheid. Deze instellingen zijn Vlaams ingedeeld (In Flanders Fields Museum), regionaal ingedeeld (Stadsarchief Ieper, Yper Museum en Memorial Museum Passchendaele 1917) of lokaal ingedeeld (Talbot House, Hopmuseum Poperinge en Intergemeentelijk Archief Poperinge-Vleteren). Het Stedelijk Onderwijsmuseum, het Museum Godshuis Belle en het Stedelijk Museum Ieper sloten de voorbije beleidsperiode de deuren en hun werking integreerde in het nieuwe Yper Museum. Daarnaast wordt de werking van het Hotel-Museum Arthur Merghelynck in Ieper verder uitgebreid. Eind 2017 opende het Erfgoeddepot DEPOTYZE dat als centraal erfgoeddepot fungeert voor de Musea Ieper en de erfgoedcollecties uit de regio. Binnen het Netwerk Oorlog en Vrede is er een samenwerking met deze thematische musea. De 100-jarige herdenking van de Eerste Wereldoorlog zorgde voor een inhaalbeweging op het vlak van infrastructuur, tentoonstellingen, de educatieve werking, onderzoeken, de uitbouw van de kennis- en informatiecentra ... Ook de archiefinstellingen werken samen rond gemeenschappelijke thema's.

Alle erkende instellingen hebben vriendenverenigingen en/of vrijwilligersgroepen die de voorbije jaren verder ontwikkeld werden, aangepast aan nieuwe doelgroepen (zoals de jongeren van Het Voorlopig Bewind in het Yper Museum) of veranderende structuren (zoals de samenwerking tussen Poperinge en Vleteren). In Heuvelland, Langemark-Poelkapelle en Zonnebeke werd een minimale **archiefwerving** uitgebouwd, in samenwerking met bijvoorbeeld een erfgoedvereniging en de lokale 'Westhoekverbeeldt-kern', overal in de nabijheid van de openbare bibliotheek. Er zijn vijf erfgoedbibliotheekcollecties in de regio: bibliotheek Sint-Sixtusabdij, Stadsarchief Ieper, Stadsarchief Poperinge, Musea Ieper en Passchendaele Kenniscentrum Zonnebeke.

De Zuidelijke Westhoek telt opvallend veel **bezoekerscentra** die verschillende thema's behandelen: het bezoekerscentrum voor Ieper en de Westhoek in de Lakenhallen, Bezoekerscentrum Kemmel, Commandobunker 1953, Bayernwald, onthaalcentrum De Kazematten in Ieper, de Oude Kaasmakerij in Zonnebeke, bezoekerscentrum De Palingbeek, onbemande onthaalpunten voor de oorlogslandschappen in Ieper, 't Folk Dranouter, bezoekerscentrum Lijssenthoek Military Cemetery, dodencellen en executiepaal in Poperinge, Tyne Cot Cemetery, bezoekerscentrum Mesen. Daarnaast zijn er ook privépresentaties zoals Hooge Crater Museum, Museumhuis Lucien De Gheus, 't Pensionaat, Pondfarm, 't Rattekot ...

Erfgoedgemeenschappen

Veel erfgoed bevindt zich echter niet in de archiefinstellingen, musea en bezoekerscentra, maar bij verenigingen en individuen. Denken we maar aan oude foto's, volksliedjes, het religieus erfgoed, het agrarisch erfgoed, het oorlogserfgoed, het sporterfgoed ...

De **erfgoedverenigingen** hebben een lokaal verankerde vrijwilligerswerking met een kleine actieve kern, hoewel er door verschillende organisaties al acties ondernomen werden om een nieuw publiek aan te spreken. Er zijn vijf heemkundige kringen (drie in Ieper, één in Zonnebeke en één in Poperinge). In de gemeenten die geen heemkring hebben, valt op dat de lokale verbeeldt-kern van 'Westhoek verbeeldt' een deel van de functies van een heemkring invult. Er zijn ook verenigingen voor erfgoedstudie: de Vereniging voor Familiekunde Westhoek, de Boezingenaar, Westhoek en Zannekin.

Daarnaast leveren er ook heel wat vrijwilligers-onderzoekers op individuele basis een bijdrage aan het toegankelijk maken van de geschiedenis van de streek, zoals Doos Gazette. De West-Vlaamse Gidsenkring Ieper-Poperinge-Westland heeft een vijftigtal opgeleide gidsen die allerlei thematische rondleidingen verzorgen in de streek.

Bepaalde erfgoedverenigingen hebben een afgebakend thema: Poelcapelle 1917 Association, Geuzenproject Nieuwerkerke, Bakelandtcomité, The Salient Remembrance Detachment, Onzen Heertje ...

In stoeten, processies en andere elementen wordt het rijke **immateriële erfgoed** van de streek weerspiegeld. Achter dit immaterieel erfgoed staan vele betrokkenen, de zogenaamde erfgoedgemeenschappen. Naast het uitvoeren van de praktijk zelf, engageren deze mensen zich voor een duurzame erfgoedzorg. De Last Post-plechtigheid en de Heksenstoet staan op de Inventaris Vlaanderen van het Immaterieel Cultureel Erfgoed. Ook de Kattenstoet en de Hoppestoet zijn evenementen met een internationale uitstraling. De reuzen hebben een prominente plaats in de stoeten, zeker ook in de lokale stoeten zoals de Dolle Dinsdagstoet in de Madonna en de Zotte Maandagstoet in Sint-Juliaan. Daarnaast vormen de jaarlijkse processies een rijke traditie zoals de Maria Ommegang in Poperinge en de Heilige Bloedprocessie in Voormezele. M.b.t. het religieus erfgoed zijn er ook de beiaardcultuur, de kerststallencultuur en het klokkenluiden. De carnavalscomités 'Orde van de hommelknop' in Poperinge en 'Orde van de Mesense Dikkoppen' brengen heel wat mensen op straat. Ook de Borelle in Dranouter kent een stijgend succes. In heel wat gemeenten wordt actief ingezet op het vertellen van volksverhalen, zoals met de volksverhalenroute in Langemark-Poelkapelle.

In de Zuidelijke Westhoek wordt zowel Sinterklaas als Sint-Maarten (waarvoor bietenlantaarns gemaakt worden) gevierd. Er zijn verschillende volkssportverenigingen (schutters, vinkeniers, bolders ...) actief. In de CO₇-regio worden heel wat ambachten beoefend, zoals o.a. het maken van kant, het smeden ('t Rattekot), het brood bakken op traditionele wijze (d'Oventote Dranouter), maar denken we bijvoorbeeld ook aan de hopcultuur en het molenaarsambacht.

Bouwkundig patrimonium

De Zuidelijke Westhoek herbergt bouwkundig erfgoed met een heel eigen karakter. De typische stijl is de **wederopbouwarchitectuur**. Die kwam tot stand na de grootschalige vernielingen van de Eerste Wereldoorlog. Achter de frontzone, in Poperinge en Vleteren, is er echter ook nog heel wat erfgoed uit de 18de en 19de eeuw of oudere periodes. Het rapport van de Bouwmeester Scan opgemaakt in opdracht van de gemeente Langemark-Poelkapelle (2018) vertrekt vanuit de waardering van de beeldbepalende wederopbouwarchitectuur, het open erfgoedlandschap, de kenmerkende hoeves, wat in uitbreiding voor de hele regio geldt. Een duidelijke visie op de beeldkwaliteit en een kader om dit te bewaken bij vergunnings- en ontwikkelingsvragen is nodig om in de toekomst die kwaliteit te behouden. Een kwaliteitstoets is hierbij noodzakelijk: beeldkwaliteit van de gevel, inpassing binnen het gabarit van het dorp, harmonie met de typische wederopbouwarchitectuur, bijdrage aan het publiek domein en openbaar groen, relatie met het landschap, het invullen van woonbehoeftes en nieuwe woonvormen ... Ook verdichting (versterking van dorp/stadskern) wordt naar voren geschoven als antwoord. Voor het buitengebied wordt voorgesteld om in het erfgoedlandschap strategische zones aan te duiden voor landbouw, windenergie, recreatie en natuurontwikkeling. Specifiek voor hoeves wordt voorgesteld een kader te ontwikkelen voor hergebruik.

De regio telt 49 **kerken**, waarvan 20 beschermd. De kerken vormen vaak de kern van de kleine plattelands-gemeenten. Ze zijn beeldbepalend. WVI (West-Vlaamse Intercommunale) begeleidt gemeenten bij de opmaak van een parochiekerkenplan voor het kerkelijk patrimonium van de gemeenten (pilotproject platteland Westhoek 2012, momenteel actualisatie). Er zijn de voorbije jaren diverse (participatieve) trajecten gestart in het kader van herbestemming (Kemmel, Poelkapelle, Bikschoote, Poperinge). Nieuwe functies als kinderopvang, expositieruimte, culturele infrastructuur worden onderzocht. Enkel in Ieper kreeg een kerk een nieuwe bestemming: de Paterskerk werd een expositieruimte en later een fitnessruimte. De beperkte financiële draagkracht van de plattelands-gemeenten en gevoeligheden binnen de dorpsgemeenschap maken het niet evident om gemeenschapsfuncties te integreren.

		AANTAL KERKEN	AANTAL BESCHERMDE KERKEN
Kerken in de CO ₂ -regio (Bron: West-Vlaamse Intercommunale)	Heuvelland	8	2
	Ieper	15	6
	Langemark-Poelkapelle	5	0
	Mesen	1	1
	Poperinge	12	7
	Vleteren	3	3
	Zonnebeke	5	1

Noten

- ² Ter vergelijking: in de Belfius survey van landelijke gemeenten met eerder vergrijzende bevolking is het gemiddelde 191 inw/ha (2017). In het Vlaamse gewest is het gemiddelde 482 inw/ha (2017).
- ³ Presentatie 'Vitale Westhoek' (Streekwerking Westhoek, 3 juli 2018)
- ⁴ Omgevingsanalyse i.k.v. beleidsplanning 2021-2025 (VormingPlus Oostende-Westhoek, 2019)
- ⁵ Cijfers Dienst Burgerzaken gemeente Langemark-Poelkapelle (18 juni 2019)
- ⁶ [Lokale ontwikkelingsstrategie 2015-2020 \(LEADER Westhoek, 2014\)](#)
- ⁷ Memorandum Westhoek: slim samenwerken (juni 2019)
- ⁸ [De West-Vlaamse kansarmoedeatlas \(Provincie West-Vlaanderen, 2017\)](#)
- ⁹ [Provincies in cijfers](#)
- ¹⁰ [Provincies in cijfers](#)

- ¹¹ [Lokale ontwikkelingsstrategie 2015-2020 \(LEADER Westhoek, 2014\)](#)
- ¹² [Lang Leve de Westhoek](#)
- ¹³ [Thema mobiliteit en de Westhoek \(Westhoekoverleg\)](#)
- ¹⁴ [Speerpunten Voka voor regio Ieper \(Voka, 2019\)](#)
- ¹⁵ [Onderwijs \(RESOC Westhoek\)](#)
- ¹⁶ [Streekpact Westhoek 2013-2019 \(RESOC Westhoek, 2014\)](#)
- ¹⁷ [Regiorapport arrondissement Ieper \(Voka, 2018\)](#)
- ¹⁸ [Memorandum Westhoek: slim samenwerken \(juni 2019\)](#)
- ¹⁹ [Provincies in cijfers](#)
- ²⁰ [Land-en tuinbouwbedrijven \(Statbel, 2017\)](#)
- ²¹ [Analyse Dienst Ondernemen stad Poperinge \(juni 2019\)](#)
- ²² [Strategisch beleidsplan voor toerisme en recreatie in de Westhoek \(2018-2024\) \(Westtoer, 2017\)](#)
- ²³ [De mening van de West-Vlamingen over hun provincie\(bestuur\) \(Provincie West-Vlaanderen, 2019\)](#)
- ²⁴ [Betekenis en mogelijkheden van streekidentiteit als mobiliserende factor in de Westhoek \(Messely en Desein, 2010\)](#)
- ²⁵ [Presentatie 'Samenwerkende gemeenten in/en regio's in Vlaanderen: toekomstverkenning' \(Steunpunt bestuurlijke vernieuwing, 2019\)](#)
- ²⁶ [Bouwstenen voor een bestuurlijke strategie voor de Westhoek \(Westhoekoverleg, 2013\)](#)
- ²⁷ [Lokale ontwikkelingsstrategie 2015-2020 \(LEADER Westhoek, 2014\)](#)
- ²⁸ [Werkingsnota Vrije Tijd \(DVV Westhoek, 2018\)](#)
- ²⁹ [Uniek cijfer rapport voor de regio Zuidelijke Westhoek \(Cultuurcontentement, 2018\)](#)
- ³⁰ [Gebruiksonderzoek in 165 openbare bibliotheken i.o.v. VVBAD \(i.s.m. Ignace Glorieux – VUB, 2018\). Géén van de CO₇-bibliotheken nam deel aan dit onderzoek.](#)
- ³¹ [Bib 2018: de eerste resultaten \(META, 2019-1\)](#)
- ³² [Koning Boudewijnstichting](#)
- ³³ [In 2018 werden de ambities van de bibliotheken voor 2020-2025 geformuleerd in een beleidsnota.](#)
- ³⁴ [Dit gaat enkel om activiteiten geregistreerd in de UiT-databank.](#)
- ³⁵ [Professor Annemans over het belang van onze sociale relaties \(Gelukkige Belgen, 2018\)](#)
- ³⁶ [Werkingsverslag UiTPAS Westhoek \(DVV Westhoek, 2019\)](#)

Noden en troeven van de regio

Als netwerkorganisatie detecteert CO₇ noden en troeven (van culturele spelers, lokale besturen, verenigingen, vrijwilligers, inwoners van de regio ...) in het brede cultuur- en erfgoedveld. Tegelijk is CO₇ ook diepgeworteld in het cultuur- en erfgoedveld. De noden en troeven van de organisatie zijn onlosmakelijk vermengd met wat in dat veld leeft. Onderstaande analyse is bijgevolg breed opgevat. Ze is gebaseerd op gesprekken met leden van het planningsteam, de stuurgroepen, bestuursorganen en het personeel van CO₇ en de resultaten van de digitale bevraging. Indien een nood of troef door meerdere actoren werd gesignaleerd, hebben we voor een algemene formulering gekozen.

A. Noden van de regio

Er is nood aan visieontwikkeling over actuele uitdagingen

- De culturele actoren hebben nood aan kennis over de digitale ontwikkelingen. Tegelijk moet erover gewaakt worden dat het publiek ook voldoende skills heeft/ontwikkelt. Als sector moeten we ons bewust zijn van de digitale kloof en technostress. Hardware, voldoende technische kennis en investeringen zijn nodig om digitaal te kunnen innoveren.
- Er is een grote druk op de open ruimte (verdichting, schaalvergroting landbouw) waardoor we het karakteristieke van de Westhoek dreigen te verliezen. Er is nood aan visie over de streekontwikkeling (het landschap, de steden en dorpen) om de identiteitsbepalende elementen te kunnen behouden.
- Er moet (bij de bevolking, kerkfabrieken, lokale besturen ...) draagvlak gecreëerd worden voor onderhoud, functiewijziging en herbestemming van bouwkundig erfgoed (in het bijzonder voor kerken).
- Er is op gemeentelijk niveau vraag naar een concrete vertaalslag van de regelgeving (vb. onroerend erfgoed) en complexe vraagstukken (vb. auteursrechten, opensourcebeleid, selectiecriteria voor *born* digitaal erfgoed, privacywetgeving ...).
- Er is nood aan meer aandacht voor maatschappelijke actuele thema's (vb. duurzaamheid, diversiteit, participatie) in cultuurprojecten.

Er is nood aan ondersteuning en versterking van het lokale beleid

- Lokale besturen krijgen meer verantwoordelijkheid, waar niet noodzakelijk bijkomende financiering tegenover staat. De druk op het gemeentelijke beleid is hoog. De gemeentelijke diensten hebben relatief weinig personeel, wat een grote werkdruk legt op de ploeg. De professionele cultuur- en erfgoedsector is relatief klein. Er moet ingezet worden op de ontwikkeling van formats die lokaal ingevuld kunnen worden. Laagdrempelige en kleinschalige initiatieven (vb. Tafelen in de Westhoek) worden gewaardeerd. De kennisdeling en samenwerking tussen gemeenten voor lokale werking kan nog meer gestimuleerd worden.
- Het is belangrijk om blijvend in te zetten op de verdere uitbouw van lopende projecten (vb. 'Westhoek verbeeldt') aangezien zij tot de kern van de werking behoren en inzetten op meerdere waarden van het intergemeentelijke samenwerkingsverband. Coördinatie van Vlaamse/nationale themadagen (Kunstendag voor Kinderen, Open Monumentendag, Erfgoeddag, Open Kerkendagen, Week van de Begraafplaatsen, Jeugdboekenmaand, Archeologiedagen) is essentieel.
- Er is vraag naar ondersteuning: communicatief, financieel, logistiek (uitleendienst met degelijk materiaal en goede support) en inhoudelijk (adviesverlening, organisatie van vormings- en netwerkmomenten).

Er is nood aan verbreding van de doelgroep

- We bereiken als cultuur- en erfgoedsector nog altijd vooral de middenklasse. Er is onvoldoende diversiteit in het doelpubliek. We richten ons met informatieve en educatieve doelen eerder tot een hoogopgeleide publiek. Er is nood aan toeleiding om kansengroepen te bereiken, gerichte communicatie en ondersteuning om de drempels weg te werken. Het zijn vaak dezelfde geëngageerde mensen die terugkeren in

verschillende projecten. Er is een groot aanbod aan vrijwilligerswerk in de sector, voor een beperkt aantal geïnteresseerden. We willen nieuwe bezoekers, deelnemers en vrijwilligers rekruteren.

- Er is te weinig (permanent) cultureel aanbod voor jongeren in de regio. Er is nood aan ontmoeting, artistieke begeleiding, zakelijke ondersteuning, netwerking, ruimte voor experiment, fysieke ruimte voor creatie en presentatie om jongeren en cultuur een sterk basis te geven in de regio. Deze noden werden geformuleerd in de [inspiratienota](#) 'Naar een meer structurele werking 'kunst en jonge mensen' in de Zuidelijke Westhoek' (2013).
- Er zijn erg weinig professionele spelers op het vlak van cultuureducatie aanwezig. In de CO₇-regio is het nodig om een duurzaam cultuuraanbod te stimuleren door het versterken van de bestaande expertise en het ondersteunen van samenwerkingsinitiatieven.

Er is nood aan zorg voor het erfgoed

- Er is vraag naar permanente aandacht voor behoud en beheer van erfgoed (vb. uitbouw depotwerking, religieus erfgoed, digitalisering van collecties, onderhoud bouwkundig erfgoed).
- Toegankelijk maken van (bestaand én nieuw) onderzoek over de regio m.b.t. cultuur en erfgoed is noodzakelijk.
- Er moet blijvend ingezet worden op het vergroten van het draagvlak voor archeologisch onderzoek bij burgers en lokale besturen.

B. Troeven van de regio

We geven mensen kansen

- De culturele spelers in de regio willen hun rol als ontmoetingsplek ten volle uitspelen (bibliotheek, museum, archief). Er is meer aandacht voor de kwaliteit van de publieke ruimte als plaats van ontmoeting en ontspanning.
- Het publiek wil betrokken worden. We zien dat participatie en aandacht voor beleving ook hun plek vinden in de erfgoedsector (vb. Yper Museum).
- Vanaf 2020 zullen alle CO₇-gemeenten UiTPAS Westhoek inzetten om hun sociaal en participatiebeleid te versterken.
- CO₇ heeft projectmatig contacten opgebouwd met de welzijnssector (o.a. Psychiatrisch Ziekenhuis H. Hart, De Lovie, Tempelhof, Fedasil, lokale dienstencentra, woonzorgcentra).
- Er zijn communicatiecampagnes die nieuwkomers stimuleren om met een frisse blik naar de regio te kijken.
- De cultuur- en erfgoedsector is laagdrempelig om mensen kansen te geven op (re)integratie op de arbeidsmarkt (vrijwilligerswerk, stages, jobstudenten).
- Er is vanuit de lokale besturen een focus op het supralokale niveau (wijkfeesten, straatcomités) in plaats van deelgemeenteniveau. CO₇ wil dicht bij de burger staan. Persoonlijke contacten zijn belangrijk om hen aan boord te krijgen. Een bottom-upwerking met aandacht voor burgerparticipatie is ons streefdoel.

We hebben een rijk verhaal

- De regio heeft heel wat verhalen die verteld kunnen worden vb. geëngageerde burgers aan het woord, erfgoedobjecten, gebouwen (cf. succes 'Preus up min Plekke'), tradities en gebruiken. Storytelling is dé trend. Het potentieel van sociale media kunnen we nog meer benutten om nieuwe doelgroepen te bereiken (o.a. jongeren, laagopgeleiden).
- Het rijke verleden van de regio biedt veel content met (erfgoed)waarde die (nog) gedigitaliseerd en publiek toegankelijk gemaakt kan worden (o.a. audiovisueel: muziek, voorstellingen, film, theater, opnames van stoeten en processies, maar ook content die bewaard wordt in erfgoeddepots).

- Senioren hebben een schat aan verhalen. Niettegenstaande de vergrijzing een uitdaging is, is deze groep op vele vlakken een potentiële doelgroep: ze nemen zorgtaken op zich, vormen een economisch interessante doelgroep en doen vrijwilligerswerk.

We bouwen aan een sterk netwerk

- De regio wordt als hét tussenniveau gezien tussen de lokale en Vlaamse overheid om een regierol op te nemen. Er is een sterke streekwerking in de Westhoek. CO₇ is daarin een bekende speler (o.a. door de inzet op streekthema's zoals agrarisch erfgoed, *couleur locale*, oorlog-wederopbouw). Er is een grensoverschrijdende samenwerking met Noord-Frankrijk.
- CO₇ heeft heel wat partnerschappen met lokale en regionale spelers. Er zijn meerjarige samenwerkingsovereenkomsten met Regionaal Landschap Westhoek, VormingPlus Oostende-Westhoek, Achthoek, Dienstverlenende Vereniging Westhoek en stad Ieper (Erfgoeddepot DEPOTYZE). CO₇ bouwde goede contacten uit met expertisecentra en steunpunten voor de cultuur- en erfgoedsector, zodat de expertise vlot naar de regio kan doorstromen en kan gedeeld worden met organisaties buiten de regio.
- Samenwerken zit in het DNA van de culturele spelers in de regio (KLAPZI, gezamenlijke aankoop mobiel podium, Open Sites ...).

We gaan duurzaam vooruit

- De deeleconomie, burgerparticipatie en de makersbewegingen vinden een voedingsbodem in de regio (o.a. repaircafés, LETSgroep, voedselteams, soepcafés, De Rupse, Fietsbib, Kringwinkel West, Eva Westhoek, Buurderij). De initiatieven worden gebundeld op langlevedewesthoek.be. De bibliotheken stappen in 2019-2020 in een project rond makerspace. Vrijstaat Heuvelland wil met de inwoners de acht dorpen sociaal en ecologisch vernieuwen. De kleinschaligheid van de regio maakt het niet evident om voldoende mensen te bereiken voor dergelijke burgerinitiatieven.
- Er wordt geëxperimenteerd met alternatieve financiering (crowdfunding, crowdsourcing, sponsoring in natura) o.a. door Regionaal Landschap Westhoek.
- Herbestemming en de vraag naar alternatieve vormen van wonen, bieden kansen om bouwkundig erfgoed te (her)waarderen.
- De Westhoek leent zich als regio tot *slowlife*. Het nostalgische (ambachtelijke) wordt geherwaardeerd. Mensen ervaren 'vrijtijdsstress' en verlangen naar 'offline'-activiteiten.

Missie en visie

De missie en visie van CO₇ voor 2020-2025

CO₇ is diepgeworteld in de Zuidelijke Westhoek. Als samenwerkingsverband van zeven gemeenten willen we zuurstof geven aan cultuur en erfgoed en een duurzaam netwerk uitbouwen. We willen gemeenschappen verbinden om te komen tot kruisbestuivingen en innoverende praktijken. CO₇ zet eigen projecten op, adviseert en ondersteunt. Overleg en samenwerking staan centraal.

- **CO₇ bouwt bruggen:**
We netwerken en willen actief betrekken. Samenwerken⁷.
- **CO₇ deelt kennis:**
We bouwen expertise op en delen ze.
- **CO₇ is geëngageerd:**
We zijn dynamisch en gedreven. We willen goesting geven.
- **CO₇ is open:**
We zijn dichtbij. We zorgen voor ontmoeting.
- **CO₇ is duurzaam:**
We dragen bij aan een duurzame samenleving.

Het netwerk van CO₇

A. Invulling van de regisseursrol

CO₇ fungeert als een knooppunt voor advies, overleg en ondersteuning met betrekking tot cultuur en erfgoed in de regio. We willen een toegankelijk **aanspreekpunt** zijn voor zowel sector, beleid als publiek. We zorgen voor wederzijdse doorverwijzingen, een vlotte informatiedoorstroming en efficiënte expertise-uitwisseling. In een regio met veel kleine spelers en nood aan informatie, vorming en advies is de organisatie een draaischijf. CO₇ faciliteert en coördineert overleg en samenwerking in het netwerk, zowel vraag- en aanbodgericht. We willen actoren helpen hun eigen grenzen te verleggen, hen te inspireren, hen te verbinden. We ambiëren de rol van regisseur en **netwerkmakelaar** bij het opzetten van samenwerkingsverbanden.

CO₇ wil een **lerend netwerk** zijn waar tijdens overlegmomenten tijd en ruimte is om gedeelde uitdagingen te bespreken: door inhoudelijk overleg en kennisdeling, waar nodig aangevuld met externe expertise. De kennis en expertise die we op het spoor komen en opbouwen, verspreiden we binnen en buiten de CO₇-regio.

CO₇ vervult vooral een **complementaire rol** ten opzichte van de bestaande spelers. We treden dus niet in de plaats van actoren of samenwerkingsverbanden, maar versterken en verduurzamen hun werking waar nodig en gewenst. Dit betekent dat CO₇ geen overkoepelende of hiërarchische rol vervult ten opzichte van andere (al dan niet verenigde en/of samenwerkende) actoren. We beschouwen alle verenigingen, organisaties, instellingen en individuen die zich met de zorg voor cultuur en erfgoed in de regio bezighouden als gelijkwaardige partners. Het partnerschap kan projectmatig of structureel zijn en zal altijd gepaard gaan met ondersteuning: inhoudelijk, communicatief, financieel of logistiek.

CO₇ is de motor voor de verdere ontwikkeling van een integraal en geïntegreerd cultuur- en erfgoedbeleid. De **transversale werking**, over gemeente- en sectorale grenzen heen, is hierin een belangrijke sterkte.

B. Positionering en samenwerking met andere actoren

CO₇ heeft als **netwerkorganisatie** haar plaats gevonden in het cultuur- en erfgoedveld binnen en buiten de regio. CO₇ is meer dan een organisatie met personeels- en bestuursleden. We zien CO₇ als een netwerk van cultuur- en erfgoedactoren in de Zuidelijke Westhoek. We hebben binnen dat netwerk de afgelopen jaren heel wat expertise opgebouwd.

Het netwerk van CO₇ is diep vertakt in het **cultuur- en erfgoedveld**. Op lokaal niveau gaat dit onder meer om gemeentelijke diensten (cultuurdiensten, bibliotheken, cultuurcentra, musea, archieven, omgevingsdiensten). Naast het netwerk van professionals vormt zich een grote groep van verenigingen en (individuele) vrijwilligers.

CO₇ bouwde een sterke **cultuur- en erfgoedgemeenschap** uit. Particulieren vinden de weg naar CO₇ als geïnteresseerde, deelnemer van publieksactiviteiten of bij het vragen van advies.

Projectmatige samenwerkingen worden opgezet met lokale onderwijsinstellingen, jeugddiensten, zorginstellingen, toeristische actoren ... Op regionaal niveau gebeurt dit met andere intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, Dienstverlenende Vereniging Westhoek, VormingPlus en Regionaal Landschap Westhoek. Ook diverse Vlaamse en internationale spelers (expertisecentra, steunpunten) maken deel uit van het netwerk van CO₇. Met private spelers zoals educatieve organisaties en mediapartners wordt projectmatig samengewerkt.

In de beleidsperiode 2020-2025 willen we zowel de **onderwijssector** (focus 2020-2022) als de **welzijnssector** (focus 2023-2025) dicht bij het cultuur-en erfgoedveld brengen. We streven ernaar inclusieve projecten en activiteiten te organiseren om een diverse doelgroep aan te spreken. We zien hierin een belangrijke rol weggelegd voor de **bibliotheken**. In de eerste helft van de beleidsperiode zullen we contacten in de welzijnssector opbouwen om in de tweede helft samenwerkingen in cocreatie op te zetten.

Nabijheid en betrokkenheid zijn sleutels om te bouwen aan ons netwerk. Door samen aan de slag te gaan, samen de schouders te zetten onder een doel, bouwen we vertrouwen op. Sterke partnerschappen bouwen we op door gedeelde doelstellingen op te sporen en samen vast te nemen. Om samenwerking op een participatieve manier vorm te geven willen we gebruikmaken van de LCD-toolkit van Demos. Deze toolkit omvat drie fasen: luisteren, creëren en doen. Het vertrekt vanuit het idee dat de tijd wordt genomen om bewust na te denken over de aanpak en de planning.

We willen zo maximaal het proces waarderen en minder focussen op de snelle ontwikkeling en realisatie van projecten. Als iedere partner vanuit zijn specialisme bijdraagt aan het geheel, zorgen we voor meer kwaliteit, resultaat en creëren we meer kansen tot innovatie. Het is in die innovatie dat we op het bovenlokale niveau meerwaarde genereren.

a. De rol van de bibliotheek als derde plek

Bibliotheken werken complementair met andere spelers door hun laagdrempelige aanpak en locatie. In een landelijke regio met kleine dorpsgemeenschappen zijn ze vaak de meest nabije culturele actor. Ze staan letterlijk en figuurlijk dicht bij de burger en nemen zo een hefboomfunctie op binnen de gemeenschap (vb. 'Buurtsalon' in Roesbrugge). Ze beschikken over een divers en rijk netwerk aan partners en hebben een bijzondere relatie met het onderwijs. Bibliotheken organiseren vorming in een informele context. Je kan er vrijblijvend proeven en kennismaken, persoonlijke begeleiding is een troef. De bibliotheek, als locatie, vormt een derde plek tussen de publieke ruimte en de private sfeer en kan zo als 'huiskamer' fungeren. De laagdrempeligheid is een meerwaarde om een sociale mix te bereiken.

De educatieve functie wordt in alle bibliotheken van CO₇ vervuld via een breed lokaal partnerschap, met o.a. VormingPlus, Huis van het Kind, lokale welzijnsactoren, adviesraden, verenigingen ... Alle bibliotheken beschikken over een scholenwerking, werken samen met de jeugddienst, Kind & Gezin en Kinder- en Jeugdjury.

b. Samenwerking met het onderwijs

De zelfevaluatie van het ExpertiseNetwerk CultuurEducatie (ENCE) CO₇, (eind 2015) bracht blijvende noden en opportuniteiten aan het licht o.a. overleg, samenwerking, gezamenlijke communicatie en specifiek vanuit het onderwijs: vorming en ondersteuning in projectwerking. Na 2015 bleef cultuureducatie op de agenda staan, echter in beperktere mate. In 2016 organiseerden we een rondetafel met als centrale vragen: Waar is samenwerking mogelijk? Welke ondersteuning vanuit CO₇ is nodig? Eind 2018 organiseerden we een bevraging

bij de cultuureducatieve spelers in de regio om in kaart te brengen welk cultuureducatief aanbod digitaal gecommuniceerd wordt via cultuurkuur.be.

We willen in de komende beleidsperiode de cultuur- en onderwijssector dichter bij elkaar brengen. Taken zijn: mensen en ideeën samenbrengen, organisatie van netwerkmomenten, vraag en aanbod in kaart brengen, banden met andere sectoren aanhalen vb. vorming voor onthaalouders/kinderbegeleiders, vernieuwende projecten opzetten, vorming 'Educatieve gids' organiseren. Om bruggen te slaan tussen de schoolse context en de vrijetijdscontext is nauwer overleg en samenwerking met de welzijnssector (o.a. buurtwerking, netwerk opvoedingsondersteuning, Huis van het Kind) aangewezen.

c. Samenwerking met de welzijnssector

In het tweede deel van de beleidsperiode (2023-2025) ligt het accent vooral op het verhogen van de participatie van kwetsbare groepen door het uitbreiden van ons netwerk in de welzijnssector. We willen dit doen door op microniveau samenwerkingen op te zetten met lokale welzijnsactoren. Omdat we minder vertrouwd zijn met deze sector, maakten we alvast (op basis van [de sociale kaart](#)) een selectie van potentiële partners met een maximale verscheidenheid aan organisaties per gemeente. Om contacten te leggen met de organisaties waarmee we niet vertrouwd zijn, willen we brugfiguren aanspreken.

Overzicht potentiële partners

leper:

- In leper verblijven 100 tot 115 gedetineerden in het arrest- en strafhuis. **De Rode Antraciet** werkt er aan een maximale interactie tussen gevangenen en buitenwereld, door het voorzien van een groepsaanbod van sport en cultuur met een netwerk van partners.
- **Westhoek Vrijetijd Anders** organiseert in en rond leper vrijetijdsactiviteiten voor personen met een beperking (kinderen, jongeren, jongvolwassenen en volwassenen met een beperking, een leerstoornis of een leerachterstand).
- **Tegoare** brengt mensen in armoede en vrijwilligers samen in respect en gelijkwaardigheid. Tegoare wil de stem van de armen in de gemeente laten horen.
- Het **CAW** biedt in leper o.a. opvang aan mannen (uit de Westhoek) die door omstandigheden geen onderdak meer hebben. Ze ondersteunen bij: administratie, het vinden van huisvesting, het regelen van financiën, tewerkstelling, gezondheid en het (her)opbouwen van een netwerk.

- **Westlandia** is een maatwerkbedrijf met als voornaamste doel het tewerkstellen van personen met een arbeidshandicap uit regio Ieper. Het gaat onder meer om andersvaliden, langdurig werklozen en kansarmen.
- **Argos** biedt lessen NT2 aan voor anderstaligen en zet in op digitale geletterdheid. Argos heeft uitgebreide ervaring en expertise in het activeren, begeleiden en vormen van (vooral) kansengroepen, met als doelstelling hun kansen op de arbeidsmarkt en/of in de maatschappij te verhogen.
- **GTB** (afdeling in Ieper) ondersteunt personen met een arbeidshandicap in hun zoektocht naar werk.

Poperinge:

- **De Lovie** is een sociale organisatie in de Westhoek die ondersteuning biedt aan jongeren en volwassenen met een verstandelijke handicap of andere beperking. Een aantal locaties van De Lovie zijn historisch waardevol, zoals het beschermd kasteeldomein in Poperinge waar zo'n 700 mensen verblijven. Ondersteuning van personen met een handicap en zorg voor erfgoed gaan hand in hand in hun visie. In Beveren (net over de grens met Poperinge) baten personen met een verstandelijke handicap die ondersteund worden vanuit De Lovie het **Dorpspunt** uit. Het Dorpspunt is een buurtwinkel met aandacht voor korte keten, een ontmoetingsplek (o.a. toonmoment 'Westhoek verbeeldt') en een knooppunt voor duurzame mobiliteit. Met het Dorpspunt won De Lovie de Matexi Award, de prijs voor het meest verbindende buurtinitiatief van België.
- **Sowepo** is een sociale werkplaats en tevens een arbeidszorgcentrum voor kortgeschoolde langdurig werklozen uit de regio.
- **Albatros** is een lokale vereniging die de integratie van vreemdelingen en kansarme autochtonen in stad en maatschappij behartigt. De vereniging werkt ondersteunend door de hulpzoekenden te verwijzen naar de juiste instanties, hen te helpen bij ziekte en in de zoektocht naar werk, door te fungeren als leesouder voor kinderen en volwassenen, door hen te laten participeren aan sociale en culturele activiteiten (bij o.a. sportclubs en jeugdbewegingen).
- **Stek** is een vzw met een beschermd hoevesite als uitvalsbasis, met landbouw als middel om sociale contacten te ondersteunen, isolement te doorbreken en buurtcohesie te stimuleren. Doelgroepen zijn enerzijds jongeren uit een problematische opvoedingssituatie en volwassenen met psychische problemen.

Mesen:

- Het **buurthuis** (in oprichting) moet een ontmoetingsplaats worden voor alle Mesenaars en zal voor diverse activiteiten gebruikt kunnen worden, waaronder vergaderingen, lessenreeksen, enz. Het buurthuis zal zijn plek krijgen bij het **CADO** (Collectieve Autonome Dagopvang) Mesen waar ouderen die zolang mogelijk thuis willen wonen maar overdag de nodige zorg en gezelschap zoeken, kunnen samenkomen. Nabijheid, huiselijkheid en kleinschaligheid staan er centraal. CADO Mesen is er voor inwoners van Mesen, Heuvelland, Wervik, Ieper en Poperinge.

Zonnebeke:

- **'t Zunnetje** is een welzijnsschakel die kansen wil bieden aan mensen die uitsluiting ervaren door materiële en sociale armoede. Hiervoor organiseren ze heel wat activiteiten, ontmoeten ze elkaar thuis, bieden ze logistieke steun enz.

Heuvelland:

- **De Loods** is een organisatie binnen de bijzondere jeugdzorg, met een aanbod van verschillende hulpverleningsvormen voor kinderen en jongeren t.e.m. 21 jaar en hun gezinnen. Er is dagbegeleiding in Poperinge. De Loods is momenteel gehuisvest in Huize Godtschalck in Loker. Er zijn plannen voor de ontwikkeling van een nieuwbouw in Poperinge. Herbestemming van het imposante historische gebouwencomplex is dan aan de orde.

Vleteren:

- **De Walhoeve** biedt begeleiding van jongeren en hun gezin in een problematische leefsituatie of jongeren die een als misdadig omschreven feit hebben gepleegd. Er is dagbegeleiding in Ieper.

Langemark-Poelkapelle:

- **Fedasil:** zie Omgevingsanalyse – hoofdstuk 'Leven'

Binnen het woonzorgdecreet verschuift de rol van het **lokaal dienstencentrum** van verplichte activiteiten naar buurtgerichte opdrachten. Het LDC wordt zo een kernactor binnen de zorgzame buurt die als rol heeft om de sociale cohesie in de buurt te versterken. Nieuw is dat er in gedecentraliseerde antennes ook op andere locaties gewerkt kan worden (op dorp- en wijkniveau). Deze buurtgerichte werking vertrekt vanuit overleg en cocreatie met lokaal actieve verenigingen en organisaties. Die verschuiving biedt kansen tot samenwerking. Er zijn erkende lokale dienstencentra in Poperinge (De Bres) en Ieper (Kersecorff en 't Hofland).

Doel- stellingen en acties 2020-2025

CO₇ streeft naar een integraal en geïntegreerd beleid voor cultuur en erfgoed. Voor de volgende beleidsperiode vormen vier strategische doelstellingen en een organisatiedoelstelling hiervan de basis. De strategische doelstellingen zijn opgebouwd rond vier fundamenteën die de brede CO₇-werking dragen en omvatten:

- Een netwerk uitbouwen voor cultuur en erfgoed
- Zorg dragen voor cultuur en erfgoed
- Verbinding maken door cultuur en erfgoed
- Ruimte creëren voor cultuur en erfgoed

De strategische doelstellingen zijn organisatiebreed geformuleerd. Op operationeel niveau wordt duidelijk binnen welk decretaal kader de acties vertaald worden op vlak van mensen en middelen. In dit document zijn enkel de operationele doelstellingen en acties geformuleerd die gerealiseerd worden binnen het kader van de bovenlokale cultuurwerking. Acties van de intergemeentelijke onroerenderfgoedwerking en het cultureel-erfgoedconvenant zijn hier niet opgenomen. Deze zullen vorm krijgen in het najaar van 2019 en het voorjaar van 2020. We werken dan verder op de noden en troeven van de regio en vertalen die naar acties voor de erfgoedwerking binnen CO₇ (cultureel erfgoed en onroerend erfgoed). CO₇ bereidt, naast de aanvraag binnen het Decreet Bovenlokale Cultuurwerking (indiendatum 1/10/2019 voor de periode 2020-2025), een aanvraag voor binnen het Cultureelerfgoeddecreet (indiendatum 1/4/2020 voor de periode 2021-2026) en het Onroerenderfgoeddecreet (indiendatum 1/7/2020 voor de periode 2021-2026).

De 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's) van de Verenigde Naties zijn opgebouwd rond vijf pijlers: *people, prosperity, peace, partnership, planet*. Lokale overheden hebben een belangrijke verantwoordelijkheid in het behalen van deze doelstellingen. CO₇ ondersteunt deze doelstellingen en wil ze actief promoten. Er zijn wezenlijke verbanden tussen wat we als cultuur- en erfgoedsector willen realiseren en de SDG's. Zo draagt participatie en erfgoedzorg direct bij tot een duurzame samenleving, maar ook organisatorisch willen we onze schouders mee zetten onder de duurzame ontwikkeling. De kernboodschappen van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen zijn: transversaliteit (integrale aanpak), transformatie (systematische verandering) en inclusie (iedereen mee). Boodschappen waarvoor we ons vanuit CO₇ willen engageren. Per strategische doelstelling geven we aan op welke manier we kunnen bijdragen aan de realisatie van de SDG's.

A. Strategische en operationele doelstellingen

Strategische en operationele doelstellingen 2020-2025

SD1	Het netwerk voor cultuur en erfgoed in de Zuidelijke Westhoek is verbreed en verdiept.	
OD1.1	CO ₇ faciliteert overleg en samenwerking in en vanuit de regio om zo culturele meerwaarde te creëren.	
OD1.2	CO ₇ spoort vanuit een helicoptervisie actief op opportuniteiten en samenwerkingsmogelijkheden op.	
SD2	Er wordt zorg gedragen voor cultuur en erfgoed.	
OD2.1	CO ₇ stimuleert duurzaamheid in de cultuursector.	
OD2.2	CO ₇ biedt een gevarieerd ondersteuningsaanbod aan.	
SD3	Cultuur en erfgoed worden als verbindende kracht in de gemeenschap ingezet.	
OD3.1	CO ₇ zet in op participatieverhoging op maat van kwetsbare groepen.	
OD3.2	CO ₇ ondersteunt acties die het bewustzijn in en over de streek versterken.	
SD4	CO₇ geeft ruimte aan innovatie en creativiteit voor cultuur en erfgoed.	
OD4.1	CO ₇ stimuleert ontwikkeling en verduurzaming van goede praktijken.	
OD4.2	CO ₇ geeft leerkansen en biedt ruimte tot zelfontplooiing.	
SD5	CO₇ is een open organisatie met een professionele en kwalitatieve werking.	
OD5.1	CO ₇ optimaliseert de processen in de (interne) organisatie en (externe) dienstverlening.	
OD5.2	CO ₇ beschouwt doelgerichte communicatie (online/offline) als een kerntaak.	

B. Actieplan

In onderstaand overzicht formuleren we per strategische en operationele doelstelling de acties die we voor ogen hebben. We verbinden aan iedere actie de regisseursrol (R) of actorrol (A). We maken een onderscheid tussen:

- *doorlopende acties (2020-2025);*
- *acties specifiek voor 2020;*
- *enkele mogelijke acties voor de komende jaren.*

We geven per operationele doelstelling aan met welke partners we samenwerken. Voor 2020 vermelden we de indicatoren. We sommen de middelen op die we in 2020 nodig hebben (personeel en financiën) om de acties binnen de bovenlokale cultuurwerking te realiseren.

Voor diverse acties is er ondersteuning en samenwerking binnen het CO₇-team. Zowel op vlak van interne werking als op projectniveau is er nauwe afstemming: expertise wordt optimaal ingezet, informatie wordt uitgewisseld en verbanden worden gelegd.

SD1 Het netwerk voor cultuur en erfgoed in de Zuidelijke Westhoek is verbreed en verdiept.

OD1.1 CO₇ faciliteert overleg en samenwerking in en vanuit de regio om zo culturele meerwaarde te creëren.

Wat we willen doen en bereiken:

- We bouwen aan een lerend netwerk van culturele actoren dat periodiek samenkomt voor overleg, afstemming, kennisdeling en samenwerking. (R) (doorlopend)
- We stellen de werking van CO₇ voor aan cultuur-, vrijetijds- en participatieraden. (R) (doorlopend)
- Medewerkers van CO₇ nemen op gemeentelijk niveau deel aan teamoverleg (met o.a. vrijetijdsdiensten). (R) (doorlopend)
- Biblio₇ werkt aan een *governance* gebaseerd op structureel samenwerken (o.a. onderzoek regionaal lidmaatschap, profilering als netwerk ...). (R) (doorlopend)
- We faciliteren de collegagroep van educatieve bibliotheekmedewerkers ('MiniBiblio₇'). (R) (doorlopend)

- We nemen deel aan overleg met onderwijsactoren. (R) (2020)
- We bouwen aan een netwerk in de welzijnssector (o.a. provinciaal platform STERK SOCIAAL WERK). Met brugfiguren sporen we dwarsverbanden op. (R) (2020)
- We onderzoeken concrete samenwerkingsmogelijkheden met projectverenigingen Viertoren en IJzervallei (o.a. cultuureducatie). (R) (2020)
- We ondersteunen DVV Westhoek in het onderzoek over de oprichting van een intergemeentelijk samenwerkingsverband Jeugd. (R) (2020)
- We organiseren een netwerkmoment in samenwerking met inter- en transdisciplinaire partners n.a.v. de 15de verjaardag van CO₇. (R) (2020)
- ...

Partners:

Culturele actoren, gemeentelijke diensten, bibliotheken, cel Bovenlokaal Bibliotheekbeleid (Departement CJM), Cultuurconnect, onderwijsactoren, welzijnsactoren, projectvereniging Viertoren, projectvereniging IJzervallei, DVV Westhoek

Indicatoren (2020):

- Organisatie van min. 4 overlegmomenten met de stuurgroep cultuur
- Deelname aan 7 teamoverlegmomenten in de CO₇-gemeenten
- Geven van min. 3 presentaties van de werking van CO₇
- Organisatie van min. 7 overlegmomenten met Biblio₇
- Uitwerken van min. 1 communicatieactie Biblio₇
- Deelname aan 2 verkennende gesprekken met actoren in de onderwijssector
- Deelname aan 2 verkennende gesprekken met actoren in de welzijnssector
- Organisatie van min. 1 netwerkmoment
- Deelname aan min. 2 verkennende gesprekken i.k.v. oprichting intergemeentelijk samenwerkingsverband Jeugd

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 2.500 euro communicatieacties Biblio₇
 - 2.500 euro organisatie netwerkmoment

OD1.2 CO₇ spoort vanuit een helicoptervisie actief opportuniteiten en samenwerkingsmogelijkheden op.

Wat we willen doen en bereiken:

- We sporen samenwerkingsmogelijkheden en bijkomende subsidiemogelijkheden op. (R) (doorlopend)
- Via nieuwsbrieven en vakliteratuur (tijdschriften, boeken) volgen we actuele ontwikkelingen op met het oog op een lokale vertaalslag. (R) (doorlopend)
- We nemen deel aan collegagroepen, overleg met streekpartners, projectgroepen ... (R) (doorlopend)
- ...

Partners:

Departement CJM, Steunpunt Bovenlokale Cultuurwerking, VVSG, FARO, Cultuurconnect, Publiq, De Federatie, Streekwerking Westhoek, projectvereniging Viertoren, projectvereniging IJzervallei

Indicatoren (2020):

- Onderzoek van min. 3 samenwerkingsmogelijkheden
- Opvolgen van min. 30 nieuwsbrieven per jaar
- Aankoop van min. 25 vakpublicaties per jaar
- Abonnement op min. 5 vaktijdschriften
- Deelname aan min. 25 externe overlegmomenten

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 1.000 euro aankoop vakliteratuur

SD2 Er wordt zorg gedragen voor cultuur en erfgoed.

OD2.1 CO₇ stimuleert duurzaamheid in de cultuursector.

Wat we willen doen en bereiken:

- We organiseren vorming over verduurzaming van events en organisaties. (R) (doorlopend)
- We nemen een voorbeeldfunctie op in de organisatie van eigen activiteiten (o.a. carpooling). (R) (doorlopend)
- Via storytelling op sociale media sensibiliseren we rond duurzaamheid in de cultuur- en erfgoedsector. (R) (doorlopend)
- ...

Partners:

E-consultants, VormingPlus, duurzaamheidsambtenaren, Pulse

Indicatoren (2020):

- Organisatie van min. 1 vormingsmoment
- Communicatie van het gebruik van carpoolingapps bij CO₇-activiteiten
- Digitale communicatie van min. 7 items over duurzaamheid

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 300 euro organisatie vormingsmoment
 - 750 euro opmaak digitale artikelen duurzaamheid

OD2.2 CO₇ biedt een gevarieerd ondersteuningsaanbod aan.

Wat we willen doen en bereiken:

- We bieden dienstverlening aan op maat van de gemeenten (o.a. beleidsondersteuning, visieontwikkeling, praktijkondersteuning ...). (R) (doorlopend)
- We geven advies aan verenigingen en organisatoren (o.a. over projectuitwerking: partners, subsidies en communicatie). (R) (doorlopend)
- We bieden ondersteuning bij de opmaak van een projectsubsidieaanvraag bovenlokale cultuurwerking a.d.h.v. de toolkit. (R) (doorlopend)
- We organiseren op basis van ondersteuningsvragen vorming om sociaal-culturele verenigingen te versterken. (R) (doorlopend)

- Er wordt geïnvesteerd in nieuw materiaal voor de uitleendienst (o.a. tentoonstellingsmateriaal). (R) (2020)
- We verwerken de resultaten van de bevraging rond cultuureducatie en communiceren het cultuureducatief aanbod van de regio op Cultuurkuur. (R) (2020)
- We brengen het talent van de medewerkers in de cultuursector van de regio in kaart, zodat expertise makkelijker gedeeld kan worden. (R) (2020)

- We ondersteunen de (jeugdwerkingen in de) bibliotheken door het aanbieden van methodieken, formats en coaching (vb. voorleesmomenten, klasbezoeken, vrijwilligersbeleid). (R) (vanaf 2021)
- We maken een overzicht van materiaal dat tussen de gemeenten gedeeld kan worden. (R) (vanaf 2021)
- ...

Partners:

Gemeentelijke diensten, verenigingen, vrijwilligers, Steunpunt Bovenlokale Cultuurwerking, VormingPlus, amateurkunstenaars, cultuureducatieve spelers, Publiq, CANON Cultuurcel

Indicatoren (2020):

- Behandeling van min. 50 ondersteunings- en adviesvragen
- Ondersteuning bij de opmaak van min. 3 projectsubsidieaanvragen bovenlokale cultuurwerking
- Organisatie van min. 3 vormingsmomenten
- Aankoop van min. 3 (nieuwe) items in de uitleendienst
- Invoer van cultuureducatief aanbod van min. 10 actoren
- Realisatie van deelwebsite www.cultuurkuur.be/westhoek

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
 - tijdelijke medewerker (stagiair, jobstudent)
- Financieel:
 - 500 euro organisatie vormingsmomenten
 - 1.250 euro materiaal uitleendienst

SD3 Cultuur en erfgoed worden als verbindende kracht in de gemeenschap ingezet.

OD3.1 CO₇ zet in op participatieverhoging op maat van kwetsbare groepen.

Wat we willen doen en bereiken:

- We ondersteunen de uitrol van UiTPAS Westhoek. (R) (doorlopend)
- We werken communicatieacties uit om UiTPAS Westhoek te promoten. (R) (doorlopend)
- We ondersteunen de bibliotheken in het verkennen en zoeken naar integratie met andere sectoren (acties i.k.v. 'Bib als huiskamer'). Hierbij is er extra aandacht voor kwetsbare gezinnen en nieuwkomers. (A) (doorlopend)
- Biblio₇ organiseert laagdrempelige evenementen in de bibliotheek (Boekenfeest, Boekenkaftdag) (o.a. workshops, sessies met illustratoren) voor een breed publiek. (A) (doorlopend)

- We starten een traject 'verdiepende communicatie' met focus op storytelling, actieve beleving en ambassadeurschap. (R) (2020)
- We zetten in op toeleiding naar cultuur bij jongeren, vb. thema vredeseducatie. (R) (2020)
- We gaan op zoek naar partners om een dialoog te voeren rond toeleiding en barrières (taal, signalisatie, financieel) bij kansarmen. (R) (2020)

- We organiseren participatieve projecten met welzijnsactoren. (A) (2023-2025)
- ...

Partners:

Stuurgroep UiTPAS Westhoek, lokale besturen, projectvereniging Viertoren, projectvereniging IJzervallei, DVV Westhoek, Publiq, bibliotheken, welzijnsactoren, Gezinsbond, CC Het Perron Ieper, gemeenschapscentra, Muziekcentrum Dranouter, cultuurdiensten, I Like Media, communicatiebureaus, jeugdsector, lokale netwerken personen in armoede, Netwerk tegen armoede, Demos, welzijnsschakels

Indicatoren (2020):

- Deelname aan min. 6 overlegmomenten UiTPAS Westhoek (vertegenwoordiging in stuurgroep, projectgroep, werkgroep communicatie)
- Ontwikkeling van min. 1 nieuwe communicatiecampagne UiTPAS Westhoek
- Ondersteuning van min. 3 nieuwe acties i.k.v. 'Bib als huiskamer'
- Organisatie van Boekenkaftdag op min. 7 locaties
- Organisatie van min. 3 overlegmomenten 'verdiepende communicatie'
- Deelname aan min. 3 vergaderingen voor de uitwerking van een project rond toeleiding voor specifieke doelgroepen

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
 - tijdelijke medewerker (stagiair, jobstudent)
- Financieel:
 - 2.000 euro* regionale communicatie UiTPAS Westhoek
 - 750 euro projectondersteuning 'Bib als huiskamer'
 - 4.000 euro organisatie Boekenkaftdag
 - 750 euro organisatie Boekenfeest

- 2.500 euro externe redactie, drukwerk, sociale media
- 2.500 euro projectbegeleiding verdiepende communicatie

OD3.2 CO₇ ondersteunt acties die het bewustzijn in en over de streek versterken.

Wat we willen doen en bereiken:

- We bouwen verder aan de website www.uitindewesthoek.be als digitaal kanaal voor vrijetijdsaanbod in de Westhoek (o.a. dossiers met gratis aanbod, podiumkunsten in de Westhoek). (R) (doorlopend)
- We voeren de regionale communicatie van Vlaamse/nationale themadagen in de cultuur- en erfgoedsector. (R) (doorlopend)
- We participeren in het streekmagazine Landschapskrant. De focus ligt op authenticiteit en beleving van de Westhoek. Via UiT in de Westhoek ontsluiten we digitaal en doelgroepgericht de content van de Landschapskrant. (R) (doorlopend)
- We onderzoeken met streekpartners of we een programma voor 'Dag van de Architectuur' kunnen uitwerken en communiceren om *cross-overs* tussen hedendaagse architectuur en erfgoed in de Westhoek in de kijker te zetten. (R) (2020)
- ...

Partners:

Projectvereniging Viertoren, projectvereniging IJzervallei, mediapartners, Herita, Iedereen Leest, FARO, Departement CJM, CANON Cultuurcel, Publiq, Regionaal Landschap Westhoek, Westtoer, Vlaams Architectuurinstituut, communicatiebureaus

Indicatoren (2020):

- Uitwerking van min. 5 digitale dossiers online op www.uitindewesthoek.be
- Min. 25 UiTtips worden in de kijker gezet
- Coördinatie van de regionale campagne van min. 2 Vlaamse/nationale themadagen
- Deelname aan 2 redactierondes Landschapskrant (2 magazines per jaar)
- Publicatie van min. 6 bijdragen in de Landschapskrant
- Publicatie van min. 10 digitale items over de Landschapskrant op sociale media

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 3.000* euro hosting en onderhoud www.uitindewesthoek.be
 - 3.300* euro samenwerking mediapartner
 - 4.000* euro drukwerk, digitale campagne Vlaamse/nationale themadagen
 - 6.000* euro bijdrage Landschapskrant

* We gaan in deze begroting uit van de totaalkost. We streven ernaar deze acties in samenwerking met projectvereniging Viertoren en IJzervallei in de Noordelijke Westhoek op te zetten, zodat kosten gedeeld kunnen worden.

SD4 CO₇ geeft ruimte aan innovatie en creativiteit voor cultuur en erfgoed.

OD4.1 CO₇ stimuleert ontwikkeling en verduurzaming van goede praktijken.

Wat we willen doen en bereiken:

- We stimuleren praktijkontwikkeling rond duurzaamheid, participatie, digitalisering en educatie door experimentele voorbeeldprojecten in partnerschap. (A) (doorlopend)
- We zetten een traject 'Maakbib' op rond transitie van bibliotheken naar maak- en innovatieplaatsen met een kwalitatief STEM/STEAM aanbod voor kinderen en jongeren. (A) (2019-2021)
- We coördineren het sociaal-artistiek project: 'De conciërge van de 20ste eeuw – steen- en buizenbakkerij Dumoulin 2.0'. (A) (2019-2020)
- We bouwen kennis op rond belevingsvolle 3D-applicaties voor erfgoed en toerisme om sterke verhalen op een immersieve en interactieve manier te ontsluiten (onderzoekproject SCAN4STORIES). (R) (2020)
- We ondersteunen acties in de marge van de kunsten en de jeugdcultuur. (A) (vanaf 2022)
- ...

Partners:

Gemeentelijke diensten, culturele actoren, bibliotheken, De Creatieve Stem, productiehuis Pssst, Liberaal Archief/Liberas, ETWIE, Howest, jeugdsector

Indicatoren (2020):

- Ondersteuning van min. 3 voorbeeldprojecten
- Min. 250 deelnemers aan sociaal-artistiek project
- Organisatie van min. 6 STEM/STEAM workshops in de bibliotheken in de regio
- Deelname aan min. 2 overlegmomenten van de begeleidingsgroep SCAN4STORIES

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 7.500 euro partnerbijdrage voorbeeldprojecten
 - 2.400 euro partnerbijdrage en projectkosten 'Maakbib'
 - 2.000 euro projectmiddelen 'De conciërge van de 20ste eeuw – steen- en buizenbakkerij Dumoulin 2.0'

OD4.2 CO₇ geeft leerkansen en biedt ruimte tot zelfontplooiing.

Wat we willen doen en bereiken:

- We bouwen verder aan een vrijwilligerswerking die vertrekt vanuit talentontwikkeling. (R) (doorlopend)
- Via (beroepsinlevings)stages en vakantiejobs worden jongeren actief betrokken bij de werking. (R) (doorlopend)
- Medewerkers van CO₇ vormen zich binnen en buiten het eigen kennisveld. (R) (doorlopend)
- We coachen professionals en vrijwilligers in de sector, in het bijzonder op hun digitale vaardigheden. (R) (doorlopend)

- We organiseren studie- en reflectiemomenten over actuele cultuurgerelateerde thema's (vb. participatie). (R) (vanaf 2021)
- We coördineren een praktijkdag 'Cultuur in de klas' voor de onderwijssector. (R) (2022)
- ...

Partners:

Steunpunt Vrijwilligerswerk, personeelsdienst stad Poperinge, digicoaches, expertisecentra, Demos, onderwijssector, DKO, cultuureducatieve organisaties

Indicatoren (2020):

- Min. 2 nieuwe vrijwilligers, 2 stagiairs, 2 jobstudenten
- Organisatie van min. 1 vormingsmoment rond digitale vaardigheden
- Deelname aan min. 3 vormingsmomenten

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 5.400 euro vergoedingen voor vrijwilligers, stagiairs en jobstudenten
 - 1.000 euro vorming
 - 600 euro digicoaching

SD5 CO₇ is een open organisatie met een professionele en kwalitatieve werking.

OD5.1 CO₇ optimaliseert de processen in de (interne) organisatie en (externe) dienstverlening.

Wat we willen doen en bereiken:

- We maken project- en evaluatiefiches op. (R) (doorlopend)
- We ontwikkelen een nieuw model van overlegstructuur en informatiedoorstroming. (R) (2020)
- We digitaliseren het materiaalbeheer van de uitleendienst. (R) (2020)
- We werken een kader uit rond duurzame dienstverplaatsingen. (R) (2020)
- We schrijven richtlijnen uit voor een duurzaam aankoopbeleid. (R) (2021)
- We vereenvoudigen de aanvraag van projectsubsidies. (R) (2021)
- ...

Partners:

Bestuurs- en overlegorganen CO₇, duurzaamheidsambtenaren, Pulse

Indicatoren (2020):

- Bereik digitale informatiekkanalen
- Tevredenheid van bestuurs- en overlegorganen over overlegstructuur
- Tevredenheid gebruikers uitleendienst
- De vervoerskosten van het personeel dalen met 10% t.o.v. 2019

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 2.500 euro trajectbegeleiding overlegstructuur
 - 2.500 euro beheerssysteem uitleendienst

OD5.2 CO₇ beschouwt doelgerichte communicatie (online/offline) als een kerntaak.

Wat we willen doen en bereiken:

- We geven onze kennis door over het gebruik van online software en digitale toepassingen (Teamleader, Canva, Eva, Facebookads, Mailchimp). (R) (doorlopend)
- We maken een periodieke kwartaalnieuwsbrief op voor bestuurs- en overlegorganen met o.a. stand van zaken projecten, sectornieuws ... (R) (doorlopend)
- We maken een maandelijkse digitale nieuwsbrief op voor het brede publiek van geïnteresseerden. (R) (doorlopend)
- We werken verder aan de uitbouw van www.co7.be. (R) (doorlopend)
- We monitoren en evalueren onze communicatiekanalen. (R) (doorlopend)
- We actualiseren de huisstijl van CO₇ en starten een communicatiecampagne op n.a.v. 15 jaar CO₇ (o.a. digitaal 'vriendenboek'). (R) (2020)

- We volgen coaching voor de uitwerking van een digitale communicatiestrategie (met focus op sociale media). (R) (2021)
- ...

Partners:

Communicatiebureau, I Like Media, Kortom

Indicatoren (2020):

- Opmaak van min. 10 digitale nieuwsbrieven per jaar
- Opmaak van 4 nieuwsbrieven voor bestuurs- en overlegorganen
- Min. 50 nieuwe bijdragen op www.co7.be
- Verhogen van digitaal bereik met min. 10%. t.o.v. 2019 (website, Facebook)
- Nieuwe huisstijl

Middelen (2020):

- Personele inzet:
 - algemeen coördinator
 - medewerker administratie en publiekswerking
- Financieel:
 - 2.500 euro software
 - 1.250 euro digitale nieuwsbrieven
 - 1.000 euro actualisatie www.co7.be
 - 4.500 euro actualiseren huisstijl
 - 2.500 euro campagne 15 jaar CO₇

Zakelijk beleid

A. Financieel

a. Inkomsten

De werking van CO₇ wordt gefinancierd met een bijdrage van de deelnemende gemeenten, meerdere werkingssubsidies van de Vlaamse overheid en diverse projectsubsidies. De zeven gemeentebesturen engageren zich om tijdens de beleidsperiode 2020-2025 een aanzienlijke financiële bijdrage te leveren voor het realiseren van de doelstellingen van CO₇, namelijk jaarlijks 1,78 euro per inwoner, zoals bepaald in de statuten van de projectvereniging. Dit betekent een jaarlijks bedrag van ca. 155.800 euro. Hiervan wordt 100.000 euro voorzien voor de opname van de rol als verbinder en facilitator van het bovenlokale culturele veld binnen het Decreet Bovenlokale Cultuurwerking. We vragen voor de beleidsperiode 2020-2025 een jaarlijkse werkingssubsidie aan de Vlaamse overheid van 100.000 euro om de taken binnen de bovenlokale cultuurwerking kwaliteitsvol uit te voeren.

CO₇ zal ook in 2020-2025 zoeken naar bijkomende projectsubsidies. In de meerjarenbegroting is geen rekening gehouden met projectsubsidies, noch met (beperkte) inkomsten uit de eigen projectwerking, aangezien deze nog ongekend zijn. Het saldo van de projectsubsidie i.k.v. transitierglement voor het project 'De conciërge van de 20ste eeuw' wordt verrekend in het financieel jaarverslag 2019 (subsidie toegekend in 2019, uitbetaling saldo in 2020).

b. Uitgaven

De uitgaven binnen de bovenlokale cultuurwerking omvatten loonkosten (van de algemeen coördinator en de medewerker administratie en publiekswerking) (114.250 euro in 2020), algemene werkingkosten (o.a. verplaatsingen, administratie, huisvesting, boekhouding, verzekering, verzending en telefonie) (12.500 euro in 2020).

Het bedrag dat we jaarlijks voor de inhoudelijke werking voorzien, blijft niet over de hele beleidsperiode gelijk omdat dit gerelateerd is aan de specifieke doelstellingen en de daaraan gekoppelde acties die per werkingsjaar gerealiseerd zullen worden. Gemiddeld genomen wordt dit geraamd op ca. 66.600 euro per jaar, in 2020 bedraagt dit 73.250 euro. Van de 200.000 euro werkingsmiddelen is in 2020 182.600 euro voorzien voor de regisseursrol (loonkosten, SD1 t.e.m. 5 en algemene werking) en 17.400 euro voor de actorrol (SD3 en 4).

B. Personeel

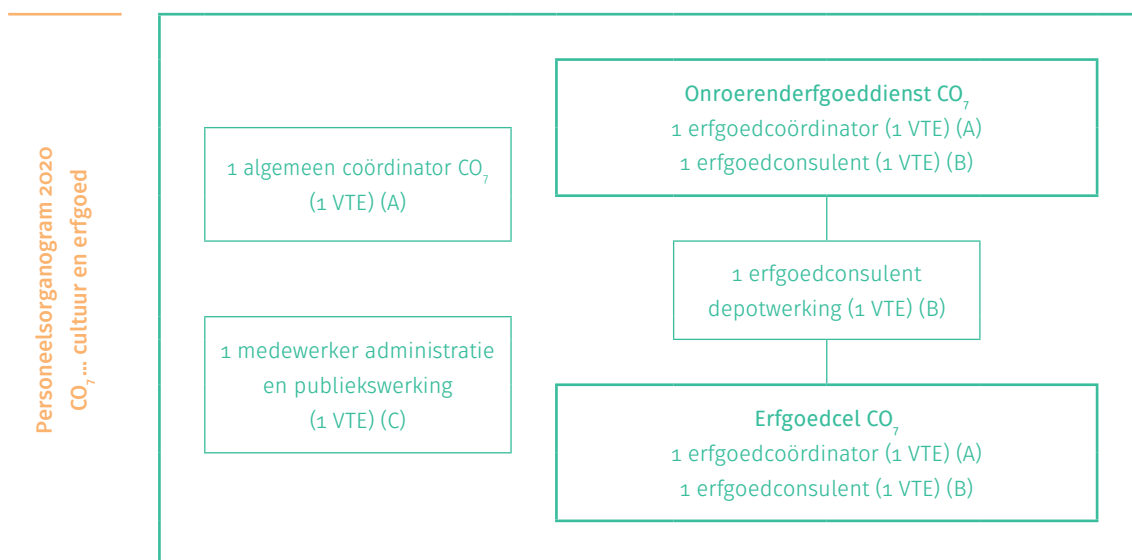
Sinds 1 juli 2009 zijn alle personeelsleden van het intergemeentelijke samenwerkingsverband in dienst van de stad Poperinge die ze volgens een protocolovereenkomst, afgesloten tussen de stad Poperinge en de projectvereniging CO₇, ter beschikking stelt van de projectvereniging. Arbeidsvoorwaarden en procedures bij onder andere aanwervingen en evaluaties zijn in afstemming met de rechtspositieregeling van stad Poperinge.

De vaste ploeg medewerkers bestaat uit een algemeen coördinator, een medewerker administratie en publiekswerking, twee erfgoedcoördinatoren en drie erfgoedconsulenten. De algemeen coördinator en de medewerker administratie en publiekswerking nemen de taken op zich voor de realisatie van de doelstellingen en taken binnen de bovenlokale cultuurwerking. Hun profiel is dat van netwerker en generalist. De erfgoedcoördinatoren en -consulenten zijn actief binnen de werking van Erfgoedcel CO₇, Onroerenderfgoeddienst CO₇ en de depotwerking. Zij hebben het profiel van de specialist.

Er is een sterke wisselwerking tussen de personeelsleden van CO₇ en de verschillende deelwerkingen (o.a. wekelijks teamoverleg).

CO₇ wil het huidige personeelsbestand minimaal behouden. Vanaf 2021 is er voorzien in een uitbreiding van het personeelsbestand met een voltijdse erfgoedconsulent depotwerking mits hiervoor binnen de aanvraag van werkmiddelen voor het cultureel-erfgoedconvenant 2021-2026 financiering wordt gevonden. Wanneer er zich opportuniteiten voordoen dankzij projectsubsidies, zal tijdelijke tewerkstelling gebeuren in het kader van het desbetreffende project.

Vrijwilligers, stagiairs, jobstudenten krijgen maximale kansen om hun talenten te ontwikkelen en actief bij te dragen aan de inhoudelijke werking van de organisatie. We willen de werking verrijken door gerichte profielen aan te trekken (o.a. opleidingen onderwijs, sociaal werk, communicatie, eventmanagement ...).

C. Ondersteuning van de gemeenten

De zeven CO₇-gemeenten zijn bereid om de organisatie verder te voorzien van alle ondersteunende ambtenaren die zij nodig heeft (cultuurbeleidscoördinatoren, archief- en museummedewerkers, bibliothecarissen, technische diensten, administratief personeel, ICT-personeel, juridisch adviseur en personeelsverantwoordelijken).

Bij initiatieven in de gemeenten kunnen we gratis beroep doen op de infrastructuur (vergaderzalen, tentoonstellingsruimten ...) en faciliteiten. Stad Poperinge treedt op als werkgever en staat kosteloos in voor diverse ondersteunende diensten zoals loonadministratie, ICT en onderhoud van de kantoren.

De projectvereniging vergoedt de loonkosten en voorziet in een forfaitaire bijdrage voor nutsvoorzieningen en diverse verbruikskosten (print, telefonie).

D. Opvolging en evaluatie van de werking

Het personeel van CO₇ legt verantwoording af aan de raad van bestuur van CO₇ en rapporteert aan het dagelijks bestuur. De algemeen coördinator is verantwoordelijk voor het financieel beleid en de voorbereidingen van de vergaderingen van het dagelijks bestuur en de raad van bestuur. De afspraken m.b.t de delegatie van de beslissingsbevoegdheid zijn vastgelegd door de raad van bestuur van CO₇ (huishoudelijk reglement).

CO₇ wordt in haar visievorming en beleidsvoorbereiding en -evaluatie inhoudelijk bijgestaan door adviserende stuurgroepen. Zij leggen de banden tussen het beleid en de actoren in de regio en zorgen voor een kruisbestuiving tussen de verschillende sectoren. Op die manier maakt de stuurgroep een geïntegreerde en integrale werking mogelijk. Naar aanleiding van de nieuwe beleidsperiode worden de stuurgroepen opnieuw samengesteld. Voorafgaand (voorjaar 2020) maken we een analyse van de overlegstructuur en zoeken we samen met de betrokkenen naar verbeterpunten. We willen op een participatieve manier de toekomstige overlegstructuur vormgeven.

Meerjaren- begroting

	INWONERSAANTAL		
	01/01/2019	€ 1,78/INWONER	
Gemeentelijke bijdrage per gemeente 2020	Heuvelland	7.909	€ 14.078,02
	Ieper	34.845	€ 62.024,10
	Langemark-Poelkapelle	7.819	€ 13.917,82
	Mesen	1.065	€ 1.895,70
	Poperinge	19.702	€ 35.069,56
	Vleteren	3.691	€ 6.569,98
	Zonnebeke	12.481	€ 22.216,18

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
INKOMSTEN							
Gemeentelijke bijdrage € 1,78/inwoner	€ 155.800,00	€ 155.800,00	€ 155.800,00	€ 155.800,00	€ 155.800,00	€ 155.800,00	€ 155.800,00
Subsidies	€ 465.400,00	€ 535.400,00	€ 535.400,00	€ 535.400,00	€ 535.400,00	€ 535.400,00	€ 535.400,00
Inkomsten inhoudelijke werking	€ 10.000,00	€ 11.000,00	€ 12.000,00	€ 13.000,00	€ 14.000,00	€ 15.000,00	€ 16.000,00
Overdracht	€ 115.500,00	€ 94.250,00	€ 100.800,00	€ 97.950,00	€ 91.900,00	€ 72.450,00	€ 48.900,00
TOTAAL	€ 746.700,00	€ 796.450,00	€ 804.000,00	€ 802.150,00	€ 797.100,00	€ 778.650,00	€ 756.100,00
UITGAVEN							
Loonkosten	€ 437.200,00	€ 484.900,00	€ 501.800,00	€ 509.000,00	€ 517.400,00	€ 534.500,00	€ 538.500,00
Algemene werking	€ 31.000,00	€ 23.500,00	€ 21.000,00	€ 21.000,00	€ 31.000,00	€ 21.000,00	€ 20.500,00
Inhoudelijke werking	€ 184.250,00	€ 187.250,00	€ 183.250,00	€ 180.250,00	€ 176.250,00	€ 174.250,00	€ 173.000,00
Overdracht	€ 94.250,00	€ 100.800,00	€ 97.950,00	€ 91.900,00	€ 72.450,00	€ 48.900,00	€ 24.100,00
TOTAAL	€ 746.700,00	€ 796.450,00	€ 804.000,00	€ 802.150,00	€ 797.100,00	€ 778.650,00	€ 756.100,00

Meerjarenbegroting 2020-2026 IGS CO₂

Meerjarenbegroting 2020-2025 CO₂ -
deelwerking Bovenlokale Cultuurwerking

INKOMSTEN	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Gemeentelijke bijdrage	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00
Subsidie BCW Vlaamse overheid	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00
TOTAAL	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00
UITGAVEN	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Loonkosten	€ 114.250,00	€ 116.250,00	€ 120.250,00	€ 123.250,00	€ 124.750,00	€ 129.250,00
Algemene werking	€ 12.500,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 10.000,00	€ 12.500,00	€ 10.000,00
Inhoudelijke werking	€ 73.250,00	€ 73.750,00	€ 69.750,00	€ 66.750,00	€ 62.750,00	€ 60.750,00
TOTAAL	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00	€ 200.000,00

INKOMSTEN	2020
Gemeentelijke bijdrage	€ 100.000,00
Subsidie BCW Vlaamse overheid	€ 100.000,00
TOTAAL	€ 200.000,00

UITGAVEN BOVENLOKALE CULTUURWERKING	2020
Loonkost	€ 114.250,00
Algemeen coördinator	€ 71.000,00
Medewerker administratie en publiekswerking	€ 43.250,00
Inhoudelijke werking	€ 73.250,00
SD1 (netwerk)	€ 6.000,00
SD2 (zorg)	€ 2.800,00
SD3 (verbinding)	€ 28.800,00
SD4 (innovatie)	€ 18.900,00
SD5 (organisatie)	€ 16.750,00
Algemene werking	€ 12.500,00

OD1.1	€ 2.500,00	R	communicatieacties Biblio ₇
	€ 2.500,00	R	organisatie netwerkmoment
OD1.2	€ 1.000,00	R	aankoop vakliteratuur
OD2.1	€ 300,00	R	organisatie vormingsmoment
	€ 750,00	R	opmaak digitale artikelen duurzaamheid
OD2.2	€ 500,00	R	organisatie vormingsmoment
	€ 1.250,00	R	materiaal uitleendienst
OD3.1	€ 2.000,00	*R	regionale communicatie UiTPAS Westhoek
	€ 750,00	A	projectondersteuning 'Bib als huiskamer'
	€ 4.000,00	A	organisatie Boekenkaftdag
	€ 750,00	A	organisatie Boekenfeest
	€ 2.500,00	R	externe redactie, drukwerk, sociale media
	€ 2.500,00	R	projectbegeleiding verdiepende communicatie
OD3.2	€ 3.000,00	*R	hosting en onderhoud www.uitindewesthoek.be
	€ 3.300,00	*R	samenwerking mediapartner
	€ 4.000,00	*R	drukwerk, digitale campagne Vlaamse/nationale themadagen
	€ 6.000,00	*R	bijdrage Landschapskrant
OD4.1	€ 7.500,00	A	partnerbijdrage voorbeeldprojecten
	€ 2.400,00	A	partnerbijdrage en projectkosten 'Maakbib'
	€ 2.000,00	A	projectmiddelen 'De conciërge van de 20ste eeuw – steen- en buizenbakkerij Dumoulin 2.0'
OD4.2	€ 5.400,00	R	vergoedingen voor vrijwilligers, stagiairs en jobstudenten
	€ 1.000,00	R	vorming
	€ 600,00	R	digicoaching
OD5.1	€ 2.500,00	R	trajectbegeleiding overlegstructuur
	€ 2.500,00	R	beheerssysteem uitleendienst
OD5.2	€ 2.500,00	R	software
	€ 1.250,00	R	digitale nieuwsbrieven
	€ 1.000,00	R	actualisatie www.co7.be
	€ 4.500,00	R	actualiseren huisstijl
	€ 2.500,00	R	campagne 15 jaar CO ₇
	€ 73.250,00		

* We gaan in deze begroting uit van de totaalcost. We streven ernaar deze acties in samenwerking met projectvereniging Viertoren en IJzervallei in de Noordelijke Westhoek op te zetten, zodat kosten gedeeld kunnen worden.

26 september 2019

